

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร: ศึกษากรณีเทศบาลในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประเภทการวิจัยแบบวิจัยตามขวาง (Cross - Section Study) มีการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเทศบาลจำนวน 5 แห่ง ที่อยู่ในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยข้อมูลทุติยภูมิได้จากการสำรวจเอกสารบันทึกการประชุมสภาเทศบาลและข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสำรวจโดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้มีประชากรวิจัยจำนวน 87 คน ตัวอย่างวิจัย 30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลทั้ง 5 แห่งในเขตอำเภอปากช่อง

ตอนที่ 2. วิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร

2.1 บทบาทในการรับฟังการแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร

2.2 บทบาทการให้ความเห็นชอบร่างเทศบัญญัติงบประมาณ

2.3 บทบาทในการตั้งกระทู้ถามและอภิปรายญัตติของฝ่ายบริหาร

2.4 บทบาทในการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

2.5 บทบาทในการเสนอร่างเทศบัญญัติ

2.6 บทบาทในการพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนา

เทศบาลสามปี

ตอนที่ 3. วิเคราะห์วิธีการในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภา

เทศบาล

3.1 วิธีการตรวจสอบนโยบายของฝ่ายบริหาร

3.2 วิธีการให้ความเห็นชอบร่างเทศบัญญัติงบประมาณ

3.3 วิธีการตรวจสอบโดยการตั้งกระทู้ถาม และการเปิดอภิปรายทั่วไป

3.4 วิธีตรวจสอบด้วยการพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและ แผนพัฒนาเทศบาลสามปี

ตอนที่ 4. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของ
สมาชิกสภาเทศบาล

ตอนที่ 5. วิเคราะห์ความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาล

ตอนที่ 6. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่รวบรวมได้จากเทศบาลทั้ง 5 แห่ง

ตอนที่ 7. สรุปการวิเคราะห์ห้บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร

ตอนที่ 1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลทั้ง 5 แห่งในเขตอำเภอปากช่อง มีข้อมูลที่ได้จากการสำรวจดังนี้

1.1 เทศบาลเมืองปากช่อง มีสมาชิกสภาเทศบาล 18 คน ทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรีเมื่อครั้งสมัครรับเลือกตั้ง มีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง และเป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาล โดยสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี

1.2 เทศบาลตำบลกลางดง มีสมาชิกสภาเทศบาล 12 คน มีสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี 11 คน ต่างกลุ่มการเมือง 1 คน เมื่อครั้งสมัครรับเลือกตั้ง โดยนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง และเป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาล

1.3 เทศบาลตำบลสีมามงคล มีสมาชิกสภาเทศบาล 12 คน ทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรีเมื่อครั้งสมัครรับเลือกตั้ง มีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง และเป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาล โดยสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี

1.4 เทศบาลตำบลหมูสี มีสมาชิกสภาเทศบาล 12 คน ทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรีเมื่อครั้งสมัครรับเลือกตั้ง มีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง และเป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาล โดยสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี

1.5 เทศบาลตำบลวังไทร มีสมาชิกสภาเทศบาล 12 คน ทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรีเมื่อครั้งสมัครรับเลือกตั้ง มีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง และ

เป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาล โดยสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี

สรุป เทศบาลในเขตอำเภอปากช่องทั้ง 5 แห่ง มีสภาเทศบาลที่คล้ายคลึงกันคือ มีเสียงส่วนใหญ่หรือเสียงทั้งหมดในสภาเทศบาลเป็นฝ่ายเดียวกับนายกเทศมนตรี และมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองเมื่อครั้งสมัครรับเลือกตั้ง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร มีผลดังนี้

2.1 บทบาทการรับฟังการแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร ในส่วนนี้เป็นบทบาทหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลที่จะต้องเข้ารับฟังการแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร เพื่อทราบแนวทางในการปฏิบัติงานในช่วงการเข้ารับหน้าที่ และเป็นบทบัญญัติของพระราชบัญญัติเทศบาลที่กำหนดให้นายกเทศมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อที่ประชุมสภาเทศบาลก่อนเข้ารับหน้าที่ จากการสำรวจในบันทึกรายงานการประชุมสภาเทศบาลของทั้ง 5 แห่ง พบว่า

2.1.1 สมาชิกสภาเทศบาลได้เข้ารับฟังการแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีครบทุกคนในทุกเทศบาล

2.1.2 ในการเข้ารับฟังการแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีของสมาชิกสภาเทศบาล จากการสำรวจข้อมูลในบันทึกรายงานการประชุมไม่พบว่ามีสมาชิกสภาเทศบาลได้อภิปรายซักถามในการแถลงนโยบายการบริหารงานดังกล่าว

นายอรุณศักดิ์ รัตนะคุณชัย รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองปากช่องผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ได้มีการทำความเข้าใจกับสมาชิกสภาเทศบาลในการประชุมรอบก่อนการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร”

และผู้ให้สัมภาษณ์จากสมาชิกสภาเทศบาลเทศบาลวังไทร ซึ่งไม่อนุญาตให้เอ่ยนามกล่าวว่า “เนื่องจากการแถลงนโยบายครั้งแรกก่อนเข้ารับตำแหน่งค่อนข้างมาก ยังไม่เห็นแนวทางและปัญหาต่างๆ”

จากการสำรวจข้อมูลในบันทึกรายงานการประชุม เกี่ยวกับนโยบายของนายกเทศมนตรีทั้ง 5 แห่ง ที่แถลงต่อที่ประชุมสภาเทศบาลนั้นเป็นเพียงกรอบแนวทางกว้างๆ ไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน และยังมีได้มีการดำเนินการตามนโยบายใดๆ จึงเป็นเหตุให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่มีข้อซักถามหรือการอภิปรายใดๆ ในที่ประชุม ตัวอย่างนโยบายมีดังนี้

คำแถลงนโยบายของ นายคมกฤษณ์ ลิ้มปัญญาเลิศ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองปากช่อง ได้แถลงนโยบายต่อที่ประชุมสภาเทศบาลเมื่อ วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2552 มีเนื้อหาดังนี้

ตัวอย่างคำแถลงนโยบายนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองปากช่อง

“โดยยึดหลักการลงตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้

ครอบคลุมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่องและมีความตั้งใจที่จะบริหารเทศบาลเมืองปากช่องให้มีประสิทธิภาพเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารและสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวปากช่องทุกคน ดังนั้น เพื่อให้เทศบาลเมืองปากช่อง เป็นเมืองสวยงามน่าอยู่ ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้คู่คุณธรรม จึงได้กำหนดนโยบายการบริหารงานเทศบาลเมืองปากช่องไว้ดังนี้

1. นโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวการกีฬาและนันทนาการเพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและนันทนาการ

1.1 พัฒนาเทศบาลเมืองปากช่อง เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
1.2 สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและธุรกิจให้สอดคล้อง
1.3 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบสานวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม
ของท้องถิ่น

1.4 ส่งเสริมเอกลักษณ์ ความเป็นเมืองคาบอโยให้เป็นที่รู้จักทั่วประเทศ
1.5 เพิ่มสวนสาธารณะและแหล่งพักผ่อน สถานที่ออกกำลังกายกลาง
เมืองมากขึ้น

1.6 ปรับปรุงมาตรฐานสนามกีฬาและสนับสนุนกิจกรรมกีฬาทุก
ประเภทอย่างต่อเนื่อง

2. นโยบายด้านการบริหารราชการตามหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีเพื่อควบคุมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล รวดเร็ว โปร่งใสเป็นธรรมตรวจสอบได้ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

2.1 พัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในทุกๆด้าน ตามหลักการบริหารจัดการ
ที่ดี

2.2 พัฒนาเทคโนโลยีและบุคลากรให้เหมาะสมสอดคล้อง

2.3 อบรมให้ความรู้แก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมให้มีใจรักในงานบริการแก่ประชาชน

2.4 บูรณาการประสานความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานรัฐ เอกชน องค์กร
ปกครองท้องถิ่นอื่นๆ

2.5 ส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบ
สมานฉันท์

2.6 ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารข้อมูลให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง

3. นโยบายด้านการเสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจ และบรรเทา
ความยากจนเพื่อส่งเสริมอาชีพ พัฒนาสินค้าชุมชน ตลาดชุมชน ร้านค้าชุมชนรองรับวิกฤติตาม
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และฝีมือแรงงาน ให้ผู้ประกอบการและ
ประชาชนทั่วไป

3.2 ปรับปรุงตลาดสดเทศบาลให้ทันสมัยและถูกสุขลักษณะ

3.3 จัดหาที่จอดรถให้เหมาะสมรองรับผู้บริโภคที่มาจับจ่ายใช้สอย

3.4 ปรับกลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถร้านค้าย่อยสามารถต่อสู้กับระบบ
การค้าเสรี

3.5 ส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีชื่อเสียงพร้อมจัดหาตลาด
รองรับ

3.6 พัฒนาตลาดในทิวเขาให้น่าชื่อน่าเดินมีที่นั่งรับประทานอาหารให้
เพียงพอ

4. นโยบายด้านอนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิด
ความสมดุลอย่างยั่งยืนเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมและมลภาวะต่างๆ การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำ
เสียในชุมชนและการปลูกจิตสำนึกและค่านิยมให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในการอนุรักษ์

4.1 พัฒนาการกำจัดขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทั่วถึง ลดขยะ
ตกค้าง

4.2 ปรับปรุงภูมิทัศน์ ปลูกต้นไม้ยืนต้น เพิ่มพื้นที่สีเขียวและ
สวนสาธารณะกลางเมือง

4.3 ปรับปรุงพัฒนาลongสาธารณะ เพิ่มการรองรับและระบายน้ำ เพื่อ
ป้องกันน้ำท่วม

4.4 รณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจในการบำบัดน้ำเสียในครัวเรือนก่อน
ปล่อยทิ้งลงท่อระบายน้ำ

4.6 สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์

5. นโยบายด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อจัดการให้มีการพัฒนา
ดูแลและบำรุงระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการในชุมชนแออัดท้องถิ่น โดยประชาชนให้มีส่วนร่วม
ในการพัฒนา

5.1 จัดผังเมืองให้เป็นระบบสมเป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นเมืองน่าอยู่

5.2 สร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ทั่วถึงและเป็นธรรม

5.3 จัดระเบียบการจราจรและจัดหาที่จอดรถให้เป็นระเบียบและเพียงพอ

5.4 ให้ความสำคัญแก่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

5.5 เปิดเส้นทางคมนาคมด้านหนองกะจะและส่วนอื่นๆให้สะดวกและ

สบายยิ่งขึ้น

5.6 ขยายจุดติดตั้งวงจรปิด เพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรม ปกป้องดูแล
ทรัพย์สินของประชาชน

6. นโยบายด้านสร้างสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ร่วมกันอย่างมี
ความสุข เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง มีการศึกษาที่ดีทั้งในและนอกระบบสนับสนุนการออกกำลังกาย
ส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อลดการรักรักษาพยาบาล

6.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับของสถานศึกษาในสังกัด
เทศบาลเมืองปากช่อง

6.2 สนับสนุนผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ติดเชื้อ HIV
ได้รับสิทธิอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมตามที่กฎหมายระบุ

6.3 ส่งเสริมสาธารณะสุขมูลฐานและการรักษาพยาบาลให้ทั่วถึง

6.4 ส่งเสริมดูแลสุขภาพประชาชน ควบคุมการแพร่ระบาดของ
โรคติดต่อและไม่ติดต่อ

6.5 การป้องกันและขจัดปัญหาเสพติดทุกชนิด

6.6 สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ทุกศาสนาในเขต
เทศบาล”

ตัวอย่างคำแถลงนโยบายนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหมูสี

คำแถลงนโยบายของ นายสมเกียรติ พยัคฆ์กุล นายกเทศมนตรีเทศบาล

ตำบลหมูสี ซึ่งแถลง นโยบายต่อที่ประชุมสภาเทศบาลตำบลหมูสี เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2551 มี
เนื้อหาดังนี้

“จากการที่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 มาตรา 48 ทศ กำหนดให้นายกเทศมนตรีแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลก่อนเข้ารับหน้าที่ตั้งนั้น เพื่อบูชาให้เป็นไปตามกฎหมาย กระผม นายสมเกียรติ พยัคฆ์กุล นายกเทศมนตรีตำบลหมูสี จึงขอแถลงนโยบายในการบริหารงานเทศบาลต่อท่านประธานสภาเทศบาล และท่านสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหมูสี ผู้ทรงเกียรติทุกท่านโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบายด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะมุ่งพัฒนาทางด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในพื้นที่ของเทศบาลให้มีคุณภาพมีคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งการส่งเสริมการศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบทอดถึงลูกหลานโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลหมูสีให้มีคุณภาพสามารถทำให้เด็กก่อนวัยเรียนมีการเตรียมความพร้อมอย่างประสิทธิภาพ

1.2 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานุเคราะห์ทางการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในระบบและนอกระบบ

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมทางศาสนา เพื่อให้ประชาชนมีความสุขความสงบและความร่มเย็น

1.5 ส่งเสริม และสนับสนุน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น งานรัฐพิธี ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบทอดตลอดไป

2. ด้านสังคม และ การสาธารณสุขจะพัฒนาสังคมโดยรวมของเทศบาลให้มีความเข้มแข็งมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจมีคุณธรรมจริยธรรมประจำตนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขโดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ เด็กสตรีและผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้มีคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมทางด้านการศึกษานันทนาการ การออกกำลังกายทุกประเภทเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก เยาวชน และประชาชน รวมทั้งการป้องกันมิให้เด็กไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ

2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด ผู้มีอิทธิพลของ
ภาครัฐและหน่วยงานต่างๆทุกระดับ

2.4 จัดตั้งศูนย์สุขภาพตำบลเพื่อการบริหารด้านสาธารณสุขรวมทั้งการ
ป้องกันโรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ขั้นพื้นฐานด้านการสาธารณสุข
แก่เด็กเยาวชนและประชาชนในการดูแลรักษาสุขภาพเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีโดยทั่วกัน

3. นโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะมุ่ง
พัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดย
มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 จัดระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้มีความเป็นระเบียบ
เรียบร้อย

3.2 จัดหาและปรับปรุงเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆในการจัดการ
ขยะมูลฝอยให้พอเพียง

3.3 รมรงค์ ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อ
สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. นโยบายด้านเศรษฐกิจ จะมุ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชน
ในเขตเทศบาลมีอาชีพ ขจัดปัญหาความยากจนมีรายได้เพียงพอกับการดำรงชีวิตประจำวันโดยมี
รายละเอียด ดังนี้

4.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยการจัดตั้ง
ศูนย์การเรียนรู้อาชีพตำบลในเขตเทศบาล เพื่อเป็นอาชีพรองและอาชีพเสริม

4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยวิทยาศาสตร์เพื่อลด
ค่าใช้จ่ายและอันตรายจากสารเคมี

4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน ตามแนวทางเศรษฐกิจ
ชุมชนพึ่งตนเอง

4.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบรรจุภัณฑ์
เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์

4.5 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดย
การจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตเทศบาล

4.6 ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชน องค์กรเอกชน ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา แลกเปลี่ยนแนวความคิด พัฒนาองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยรวม

5. นโยบายด้านการเมือง การบริหารจะมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในการเข้ามารับบริการจากทางเทศบาล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนโดยให้สามารถบริการประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและเป็นธรรมโดยอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5.2 พัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ เพื่อรองรับบริการประชาชนให้ได้รับความสะดวกสบาย

5.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

5.4 จัดหา ปรับปรุงและพัฒนา เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอสามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

5.5 บริหารงานด้วยความโปร่งใสประชาชนมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลได้ทุกเรื่อง

5.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้บริหาร พนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลทุกระดับเพื่อให้มีองค์ความรู้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริการประชาชนและการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน จะมุ่งเน้นการปรับปรุงด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น ถนน สาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 พัฒนา ปรับปรุง ก่อสร้าง ซ่อมแซม บำรุงรักษา ถนน ทางเท้า ระบบระบายน้ำในเขตเทศบาลให้มีความสมบูรณ์ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย

6.2 ดำเนินการปรับปรุงบำรุงรักษา สาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า ประปา ฯลฯ ให้อยู่ในสภาพที่ดีและให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

6.3 พัฒนาระบบจราจรต่าง ๆ ในเขตเทศบาลให้ครอบคลุมทั่วถึงเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้”

ตัวอย่างคำแถลงนโยบายนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลกลางดง

คำแถลงนโยบายของ นายประยูร ศรีวัฒนวงศ์ นายกเทศมนตรีเทศบาล
ตำบลกลางดง ซึ่งแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลตำบลกลางดง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2550 มี
เนื้อหาดังนี้

“จากการที่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12)
พ.ศ. 2546 มาตรา 48 ทศ กำหนดให้นายกเทศมนตรีแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลก่อนเข้ารับหน้าที่
ดังนั้น เพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย กระผม นายประยูร ศรีวัฒนวงศ์ นายกเทศมนตรีตำบล
กลางดง จึงขอแถลงนโยบายในการบริหารงานเทศบาลต่อท่านประธานสภาเทศบาล และท่าน
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกลางดง ผู้ทรงเกียรติทุกท่านโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบายด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะมุ่งพัฒนาทางด้าน
การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในพื้นที่ของเทศบาลให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมและจริยธรรม
รวมทั้งการส่งเสริมการศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบทอดถึงลูกหลาน
โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 พัฒนาปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลกลางดงให้มี
คุณภาพสามารถทำให้อีกก่อนวัยเรียนมีการเตรียมความพร้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนานุเคราะห์ทางการศึกษาให้มีคุณภาพ
ยิ่งขึ้น

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาทุกระดับ ทั้งในและนอก
ระบบ

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมทางศาสนา เพื่อให้ประชาชนมีความ
สงบสุขและความร่มเย็น

1.5 ส่งเสริมและสนับสนุน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของ
ท้องถิ่นงานรัฐพิธีปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงสืบทอดต่อไป

2. ด้านสังคมและการสาธารณสุข จะพัฒนาสังคมโดยรวมของเทศบาลให้มี
ความเข้มแข็ง มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรมประจำตน อยู่ร่วมกันได้
อย่างมีความสุขโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ เด็กสตรีและ
ผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือพึ่งตนเองได้

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางด้านการศึกษานันทนาการ การออกกำลังกายทุกประเภทเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก เยาวชน และประชาชน รวมทั้งการป้องกันมิให้เด็กไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ

2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด ผู้มีอิทธิพล ของภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ

2.4 ส่งเสริมและสนับสนุน การบริการด้านสาธารณสุข รวมทั้งป้องกันโรคต่างๆอันจะเกิดขึ้น

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้พื้นฐานด้านการสาธารณสุขแก่เด็กเยาวชนและประชาชนในการดูแลสุขภาพเพื่อสุขอนามัยที่ดีโดยทั่วกัน

3. นโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จะมุ่งพัฒนาสิ่งแวดล้อมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 จัดระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3.2 จัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆในการจัดการขยะมูลฝอยให้พอเพียง

3.3 รณรงค์ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. นโยบายด้านเศรษฐกิจ จะมุ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลมีอาชีพ ขจัดปัญหาความยากจนมีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีวิตประจำวัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพต่างๆในเขตเทศบาลเพื่อเป็นอาชีพรองและอาชีพเสริม

4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยวิทยาศาสตร์เพื่อลดรายจ่ายและอันตรายจากสารพิษ

4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจชุมชน
พึ่งตนเอง

4.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร บรรจุกัณฑ์
เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์

4.5 ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชน องค์กรเอกชน ราชการ
สถาบันการศึกษา แลกเปลี่ยนแนวความคิด พัฒนาองค์กรต่างๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชนโดยรวม

5. นโยบายด้านการเมือง การบริหาร จะมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน
ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในการเข้ารับบริการจาก
เทศบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการประชาชน โดยให้
สามารถบริการประชาชนในด้านต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม โดยอยู่บนพื้นฐาน
ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5.2 พัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ เพื่อรองรับบริการประชาชนให้ได้รับ
ความสะอาดสบาย

5.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความเข้าใจในระบอบ
ประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

5.4 จัดหาปรับปรุงและพัฒนา เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอ
สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ

5.5 บริหารงานด้วยความโปร่งใส ประชาชนมีส่วนร่วมและตรวจสอบ
การบริหารงานของเทศบาลได้ทุกเรื่อง

5.6 ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร พนักงาน
เจ้าหน้าที่ของเทศบาลทุกระดับ เพื่อให้มีองค์ความรู้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริการ
ประชาชน และการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน จะมุ่งเน้นการปรับปรุงด้านโครงสร้าง
พื้นฐานไม่ว่าจะเป็นถนน สาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์ ประชาชนได้รับ
ความสะอาดสบายในการดำรงชีวิต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 พัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาดนทางเท้า ระบบระบายน้ำ ในเขตเทศบาลให้มีความสมบูรณ์ ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย

6.2 ดำเนินการปรับปรุง บำรุงรักษา สาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า ประปา ฯลฯให้อยู่ในสภาพที่ดีและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

6.3 พัฒนาระบบจราจรต่างๆในเขตเทศบาลให้ครอบคลุมทั่วถึง เพื่อ ป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่างๆที่จะเกิดขึ้น”

เมื่อพิจารณาจากนโยบายของนายกเทศมนตรี ทั้ง 3 แห่ง ที่แถลงต่อที่ประชุมสภา เทศบาล เป็นตัวอย่างข้างต้นพบว่า มีความคล้ายคลึงกันในนโยบายหลัก และในนโยบายปลีกย่อย ซึ่งหัวข้อที่แถลงนั้นสมาชิกสภาเทศบาลที่ร่วมประชุมยังไม่ทราบว่าฝ่ายบริหารจะบริหารจัดการใน ลักษณะใดจึงไม่มีข้อเสนอแนะ รวมทั้งการที่สมาชิกสภาเทศบาลเกือบทั้งหมดนั้นเป็นกลุ่มการเมือง เดียวกับนายกเทศมนตรีจึงไม่มีการวิจารณ์หรือเสนอแนะใดๆเพราะเกรงจะทำให้ภาพลักษณ์ของ นายกเทศมนตรีเสียหาย รวมทั้งการที่สมาชิกสภาหลายคนเป็นบุคคลที่เพิ่งได้รับเลือกตั้งสมัยแรกจึง ยังไม่รู้จับบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในส่วนของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลกลางดงซึ่งมีเพียงหนึ่งคน ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับนายกเทศมนตรีนั่น ก็เพิ่งเคยได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมัยแรกจึงไม่รู้จับ บทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเช่นกัน

2.2 บทบาทการให้ความเห็นชอบร่างเทศบัญญัติงบประมาณ บทบาทในการให้ความ เห็นชอบร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี และร่างเทศบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งเป็น บทบาทสำคัญของสมาชิกสภาเทศบาลข้อมูลจากการสำรวจเอกสารรายงานการประชุมและการ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากเทศบาลทั้ง 5 แห่ง มีดังนี้

2.2.1 เทศบาลเมืองปากซ่อง ไม่พบว่ามีกรณีการอภิปรายหรือการขอแปรญัตติต่อร่าง เทศบัญญัติงบประมาณประจำปี และร่างเทศบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความ เห็นชอบต่อสภาเทศบาล มีการลงมติเห็นชอบต่อร่างเทศบัญญัติเป็นเอกฉันท์ เนื่องจากสมาชิกสภา เทศบาลทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี หากมีการอภิปรายหรือขอแปรญัตติ ของฝ่ายบริหารจะถือว่าเป็นการไม่ให้เกียรตินายกเทศมนตรี ดังคำให้สัมภาษณ์ของ นายอรุณศักดิ์ รัตนะคุณชัย ให้เหตุผลว่า “เพราะอยู่ด้วยกันในกลุ่มเดียวกันให้เกียรติซึ่งกันและกัน”

2.2.2 เทศบาลตำบลกลางดง ไม่พบว่ามีกรณีการอภิปรายหรือขอแปรญัตติต่อร่างเทศ บัญญัติงบประมาณประจำปี และร่างเทศบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความ เห็นชอบต่อสภาเทศบาล และมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ทุกครั้ง ถึงแม้จะมีสมาชิกสภาเทศบาลที่อยู่ ต่างกลุ่มการเมืองกันหนึ่งคนก็ตาม เพราะเห็นว่าคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงญัตติของฝ่ายบริหารได้ เพราะมีเพียงเสียงเดียว รวมทั้งเกรงว่าจะเป็นการตีรวนโดยไม่มีเหตุผล จนไม่เป็นที่ยอมรับของ

ประชาชนผู้เข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล ซึ่งจะมีผลต่อคะแนนนิยมในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

2.2.3 เทศบาลตำบลสีมามงคล ไม่พบว่ามีกรณีการอภิปรายหรือการขอแปรญัตติต่อร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี และร่างเทศบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นชอบต่อสภาเทศบาล และมีการลงมติเห็นชอบต่อร่างเทศบัญญัติเป็นเอกฉันท์ทุกครั้ง เพราะสมาชิกสภาเทศบาลเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหาร ดังคำให้สัมภาษณ์ของสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งไม่อนุญาตให้เอ่ยนามกล่าวว่า “การอยู่ในทีมเดียวกัน การตรวจสอบการทำงานของกันและกันทำให้เกิดปัญหาเลยไม่มีดีกว่า” และ “สมาชิกไม่อยากมีปัญหาเกี่ยวกับฝ่ายบริหาร” เห็นได้ว่าฝ่ายบริหารมีอำนาจสามารถชี้แนะให้สมาชิกสภาเทศบาลให้ความเห็นชอบกับร่างเทศบัญญัติที่เสนอขอความเห็นชอบต่อสภาเทศบาล และมีคำให้สัมภาษณ์จาก นายวิโรจน์ ศรีสังข์ นายกเทศมนตรีถึงการที่สมาชิกสภาเทศบาลมีการลงมติเห็นชอบอย่างเป็นเอกฉันท์ทุกครั้งเพราะ “จัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม ดูจากความจำเป็นมากน้อย”

2.2.4 เทศบาลตำบลหุมสี พบว่ามีกรณีการอภิปรายและการขอแปรญัตติเพื่อปรับลดงบประมาณประจำปี โดยเฉพาะในการประชุมสภาสมัยวิสามัญ สมัยที่ 1 ครั้งที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2553 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2553 ซึ่งเป็นการประชุมสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาร่างเทศบัญญัติประจำปี พ.ศ.2554 วาระที่ 2 ที่มีสมาชิกขอสงวนคำแปรญัตติ 2 ข้อ และมีการพิจารณาร่างเทศบัญญัติเป็นรายข้อ ในทุกข้อมีการให้ความเห็นชอบอย่างไม่เป็นเอกฉันท์ โดย เห็นชอบ 7 เสียง ไม่เห็นชอบ 3 เสียง และงดออกเสียง 1 เสียง เมื่อเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ 3 สภาเทศบาลมีมติเห็นชอบโดยมี มติเห็นชอบ 7 เสียง และงดออกเสียง 4 เสียง จากการสำรวจเอกสารการประชุมสภาเทศบาลพบว่า ในการประชุมเพื่อขอมติเห็นชอบเกี่ยวกับงบประมาณจะมีสมาชิกสภาเทศบาลอภิปรายญัตติของฝ่ายบริหารเสมอๆ เนื่องจากพบความแตกแยกกันในกลุ่มการเมืองในเรื่องเกี่ยวกับตำแหน่งประธานสภาเทศบาล ดังมีคำอภิปรายในสภาเทศบาล โดย บันทึกการประชุมสภาเทศบาลตำบลหุมสี (2553)

“นายเรืองศักดิ์ พิชิตพร ได้พูดในการประชุมสภาเทศบาลตำบลหุมสี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่ว่า ที่รับทราบข้อชี้แจงของคุณฐิติรัตน์ นามวงษ์ รับผิดชอบที่คุยกันเมื่อ 2 ปีที่แล้ว คุณฐิติรัตน์ ได้เสนอตัวรับปากตำแหน่งประธานสภาฯ ก็ไม่มีสมาชิกสภาฯท่านใดขัดข้อง และยังคุยกันว่าให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถให้ได้รับตำแหน่งหน้าที่และเป็นบุคคลที่ยังไม่มีตำแหน่งหน้าที่ใด โดยครั้งนี้เป็นคิวของเขต 2 ทั้งที่เขต 2 ก็ยังมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอยู่ทำไมไม่คัดเลือกมารับตำแหน่ง ถ้าคุณฐิติรัตน์ นามวงษ์ ขอถอนตัวทำไมไม่เรียก

คุยกัน ท่านแอบไปตกลง กันที่ไหน ที่จะเอาดีตรองประธานสภาฯ มารับตำแหน่ง แล้วมีใครบางคนบังคับให้นายสมศักดิ์ ญาติปราโมทย์ ลาออกทำไมครับ มันเกิดอะไรขึ้นกับกลุ่มรักษ์หมูสี ครับ หลักการที่มี มันอยู่ที่ไหนครับ”

ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การที่มีสมาชิกสภาเทศบาลจากต่างกลุ่ม การเมืองกับฝ่ายบริหาร หรือสมาชิกสภาเทศบาลที่เกิดการแยกตัวออกจากกลุ่มของผู้บริหาร จะมีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ และสมาชิกสภาเทศบาลมีความกล้าที่จะอภิปรายต่อผู้ตติต่างๆที่ ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นชอบต่อสภาเทศบาล

2.2.5 เทศบาลตำบลวังไทร พบว่ามีการอภิปรายในการพิจารณาเกี่ยวกับร่างเทศบัญญัติงบประมาณประมาณในลักษณะเพื่อขอทราบรายละเอียดแต่ไม่มีการแปรญัตติร่างเทศบัญญัติ งบประมาณประจำปี และมีมติให้ความเห็นชอบ 10 เสียง และงดออกเสียง 1 เสียง ทุกครั้ง จากการสอบถามพบว่า การงดออกเสียงเป็นประจำ 1 เสียง เกิดจากการงดออกเสียงของรองประธานสภาเทศบาล ซึ่งมีความคิดว่าการร่างเทศบัญญัติก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับประธานสภาเทศบาล จะต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่ออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านต่อผู้ตติที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นชอบต่อสภาเทศบาล และการงดออกเสียงนั้นก็ไม่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆต่อผู้ตติที่ฝ่ายบริหารเสนอ

2.3 บทบาทในการตั้งกระทู้ถามและการอภิปรายญัตติของฝ่ายบริหาร กระทู้ถามและการอภิปรายญัตติของฝ่ายบริหารคือเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร เป็นการตั้งคำถามเพื่อขอให้ฝ่ายบริหารตอบในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน จากการสำรวจข้อมูลจากบันทึกการประชุมและการสัมภาษณ์ พบดังนี้

2.3.1 เทศบาลเมืองปากช่อง ในระหว่างประชุมสภาเทศบาลไม่พบว่ามีที่ตั้งกระทู้ถามหรือการอภิปรายญัตติฝ่ายบริหารแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า ก่อนมีการประชุมสภาเทศบาลได้มีการจัดประชุมนอกรอบระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกสภาเทศบาลก่อน โดยนายอรุณศักดิ์ รัตนะคุณชัย ให้สัมภาษณ์ว่า “ส่วนใหญ่จะสอบถามและอภิปรายนอกรอบ เนื่องจากเป็นกลุ่มเดียวกัน”

2.3.2 เทศบาลตำบลกลางดง จากการสำรวจบันทึกรายงานการประชุมพบว่า มีสมาชิกสภาเทศบาลได้อภิปราย หรือแสดงความเห็นต่อผู้ตติที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นชอบจากสภาเทศบาลจำนวน 7 ครั้ง โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลอภิปรายจำนวน 4 คน ลักษณะของการอภิปรายเป็นการถามในรายละเอียดของโครงการที่ฝ่ายบริหารเสนอ และมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ตั้งกระทู้ถามเพื่อทราบคำตอบจากฝ่ายบริหาร จำนวน 27 ครั้ง โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลที่ตั้งกระทู้ถาม จำนวน 10 คน ดังนี้

- 1) เรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา จำนวน 16 เรื่อง
- 2) เรื่องเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 6 เรื่อง
- 3) เรื่องอื่นๆ จำนวน 6 เรื่อง เช่น เรื่องการปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน

สำหรับเทศบาลตำบลกลางดงไม่มีการจัดให้มีการประชุมนอกรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนมีการประชุมสภาเทศบาล

2.3.3 เทศบาลสีมามงคล จากการสำรวจข้อมูลในบันทึกเอกสารการประชุมไม่พบที่มีการตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหาร แต่จากการสัมภาษณ์พบที่มีการประชุมนอกรอบระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกสภาเทศบาลก่อนมีการประชุม โดยนายวิโรจน์ ศรีสังข์ ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประชุมนอกรอบว่า “ไม่เสียเวลาการในการประชุมสภาฯ เพราะได้ร่วมกันพิจารณาไปแล้ว เพื่อจะได้กำหนดกรอบในการคัดแผนการประชุม เพราะต้องการข้อมูลต่างๆ รายละเอียดโครงการที่ต้องการและสรุปเหตุผลความจำเป็นต่างๆและเพื่อความเรียบร้อยในการประชุม”

2.3.4 เทศบาลตำบลหมูสี จากการสำรวจบันทึกเอกสารรายงานการประชุมสภาเทศบาล พบว่าในวาระปัจจุบันมีสมาชิกสภาเทศบาลอภิปรายญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอเพื่อขอความเห็นจากสภาเทศบาลจำนวน 35 ครั้ง โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลอภิปรายจำนวน 4 คน ในการอภิปราย จะอภิปรายในลักษณะถามถึงรายละเอียดของโครงการ รวมทั้งได้แสดงให้เห็นถึงความไม่เหมาะสมของโครงการที่ฝ่ายบริหารเสนอ และในวาระปัจจุบันขณะทำการวิจัยมีสมาชิกสภาเทศตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหารในที่ประชุมสภาเทศบาล จำนวน 28 ครั้ง มีสมาชิกสภาเทศบาลที่ตั้งกระทู้จำนวน 6 คน เรื่องที่ถามมีความหลากหลาย เป็นการรักษาผลประโยชน์ในเขตเลือกตั้งของตนเอง และการรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะสมบัติของชาติและชุมชนมีดังนี้

- 1) เรื่องเกี่ยวกับกิจการ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การระบายน้ำ ฯลฯ จำนวน 42 เรื่อง
- 2) เรื่องเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 16 เรื่อง
- 3) เรื่องเกี่ยวกับการติดตามผลสำเร็จของฝ่ายบริหารที่แถลงไว้ต่อสภาเทศบาลจำนวน 4 เรื่อง

4) เรื่องอื่นๆ ที่มีการอภิปรายหรือตั้งกระทู้ถาม จำนวน 26 เรื่อง เรื่องที่ถามมากและเป็นประจำจะเป็นเรื่องการบุกรุกที่ดินสาธารณะหรือการบุกรุกเข้าไปทำประโยชน์ในเขตป่าสงวน ส่วนในเรื่องอื่นเช่นเรื่องเกี่ยวกับการอนุญาตให้มีการตั้งตลาดนัดทำให้เกิดผลกระทบกับร้านค้าในท้องถิ่น เรื่องความปลอดภัยของประชาชนและเรื่องการรับโอนภารกิจสถานีนอนำมายเข้ามาในความรับผิดชอบของเทศบาล

สำหรับเทศบาลตำบลหมีมีการประชุมรอบระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกสภาเทศบาลก่อนการประชุมสภาเทศบาล

2.3.5 เทศบาลตำบลวังไทร จากการสำรวจบันทึกรายงานการประชุมสภาเทศบาลพบว่า ในวาระปัจจุบันขณะทำการวิจัยมีสมาชิกสภาเทศบาลอภิปรายญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอความเห็นชอบต่อสภา จำนวน 16 ครั้ง มีสมาชิกสภาเทศบาลอภิปราย จำนวน 6 คน ในการอภิปรายเป็นลักษณะขอทราบรายละเอียดในญัตติ หรือเสนอแนะปรับปรุงโครงการที่ฝ่ายบริหารเสนอ ไม่พบว่ามีการอภิปรายในลักษณะไม่เห็นด้วยกับฝ่ายบริหาร และในวาระปัจจุบันขณะทำการวิจัยมีสมาชิกสภาเทศบาลตั้งกระทู้ถามต่อผู้บริหารในที่ประชุมสภาเทศบาล จำนวน 18 ครั้ง มีสมาชิกสภาเทศบาลตั้งกระทู้ถาม จำนวน 8 คน เรื่องที่ถามเป็นลักษณะทวงถามถึงโครงการที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากสภาซึ่งเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์หรือสร้างความเจริญในเขตเลือกตั้งหรือในชุมชนของตนเอง ดังนี้

- 1) เรื่องเกี่ยวกับกิจการ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การระบายน้ำ จำนวน 11 เรื่อง
- 2) เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์ และสิ่งปลูกสร้าง จำนวน 3 เรื่อง
- 3) เรื่องเกี่ยวกับคุณภาพโครงการที่ฝ่ายบริหารกำลังดำเนินการอยู่ จำนวน 1 เรื่อง
- 4) เรื่องติดตามผลสำเร็จของนโยบายที่ฝ่ายบริหารแถลงต่อสภาเทศบาล จำนวน 1 เรื่อง
- 5) เรื่องอื่นๆ จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการจัดงานประเพณีซึ่งมีการจัดอยู่ประจำในท้องถิ่น

สำหรับเทศบาลวังไทรไม่มีการประชุมรอบก่อนมีการประชุมสภาเทศบาลระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกสภาเทศบาล

จากการสำรวจเอกสารบันทึกการประชุมสภาเทศบาลและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า มีเทศบาลอยู่ 3 แห่ง ที่มีการประชุมรอบร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหารและสมาชิกสภาเทศบาล โดยมีการตกลงหารือกันจนเป็นที่เข้าใจกันก่อนมีการประชุมสภาเทศบาลจึงทำให้สมาชิกมีความเข้าใจและพอใจในญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นชอบต่อสภาเทศบาล จึงทำให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่ได้แสดงบทบาทในการทักท้วง เรียกร้อง หรือเสนอความต้องการของประชาชนในที่ประชุมสภาเทศบาล ในการประชุมรอบนี้จะมีเรื่องที่พูดคุยในลักษณะดังนี้

หนึ่ง สมาชิกสภาเทศบาลจะเสนอเรียกร้องให้ฝ่ายบริหารจัดสรรโครงการและงบประมาณให้กับเขตเลือกตั้งหรือชุมชนที่เป็นฐานเสียงของตนเอง ซึ่งทำให้ประชาชนในส่วนนั้น

ได้รับประโยชน์ซึ่งมีผลต่อความนิยมเป็นการส่วนตัวระหว่างประชาชนกับสมาชิกสภาผู้แทน
กันนี้ยังเป็นการสร้างผลงานของฝ่ายบริหารให้ประชาชนได้เห็นอีกด้วย ซึ่งทำให้ผู้บริหารได้รับความ
ความนิยมครอบคลุมไปในทุกเขตเลือกตั้งหรือชุมชน เป็นผลทำให้ผู้บริหารมีฐานเสียงที่มั่นคงและ
กว้างขวางขึ้นและเป็นข้อได้เปรียบกับคู่แข่งในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

สอง นำปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนมาเสนอให้ฝ่ายบริหารรับทราบเพื่อ
รวบรวมปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนไปหาวิธีแก้ไขในต่อไป

สาม เพื่อวางกลยุทธ์ที่จะทำให้กลุ่มการเมืองของตนเองได้รับความนิยมจากประชาชน
และมีโอกาสได้รับเลือกตั้งเข้ามาอีกในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

เนื่องจากการประชุมนอกรอบนี้เป็นการประชุมที่ไม่เป็นทางการและไม่มีบันทึกการ
ประชุมเป็นหลักฐาน มีลักษณะการพูดคุยด้วยความเป็นกันเองในกลุ่มการเมืองเดียวกัน สมาชิกของ
กลุ่มสามารถเสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ในทุกๆเรื่อง ทั้งที่ถูกต้องเปิดเผยได้และบางเรื่องอาจ
เป็นเรื่องที่ไม่สามารถเปิดเผยได้

ในการประชุมนอกรอบนี้มีผลทำให้สมาชิกสภาเทศบาลและฝ่ายบริหารได้ทำความเข้าใจ
เข้าใจและข้อตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่ได้แสดงบทบาทของ
ตนเองอีกในที่ประชุมสภาเทศบาล แต่หากเกิดตกลงกันไม่ได้ อาจมีความแตกแยกจนเป็นเหตุให้
สมาชิกสภาเทศบาลหักท้วงหรืออภิปรายญัตติของฝ่ายบริหารที่เสนอต่อสภาเทศบาลดังกรณี
เทศบาลตำบลหมูลี ที่เกิดความขัดแย้งกันในเรื่องตำแหน่งประธานสภาเทศบาล

2.4 บทบาทในการขอเปิดอภิปรายทั่วไป การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเป็นบทบาทหนึ่งซึ่ง
พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 กำหนดใน “มาตรา 48 ทวิ เทศบาล สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่
น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่
ประชุมสภาเทศบาลเพื่อให้นายกเทศมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในปัญหาอัน
เกี่ยวกับการบริหารราชการเทศบาลโดยไม่มีการลงมติ”

จากการสำรวจข้อมูลในเอกสารบันทึกรายงานการประชุมเทศบาลทั้ง 5 แห่ง ไม่
พบว่าการขอเปิดอภิปรายทั่วไปฝ่ายบริหารเลย ซึ่งวิเคราะห์สาเหตุที่ไม่มีการขอเปิดอภิปราย
เนื่องจากเหตุดังนี้

หนึ่ง ในการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาเทศบาล ต้องมีสมาชิก
สภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามร่วมกันเข้าชื่อเสนอขอให้เปิดสภาเทศบาลเพื่ออภิปราย
ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงแล้ว เทศบาลในเขตอำเภอปากช่องยังไม่มีเทศบาลใดที่มีฝ่ายตรงข้ามกับ
กลุ่มการเมืองของฝ่ายบริหารที่มีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลเกินหนึ่งในสามเลย

สอง สมาชิกสภาเทศบาลยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของการตนเอง ว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นตัวแทนประชาชน กลับมีความคิดว่าเมื่อตนเองได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหารจะต้องทำหน้าที่ช่วยเหลือฝ่ายบริหาร จนบางครั้งสมาชิกสภาเทศบาลบางคนมีความคิดว่าตนเองคือฝ่ายบริหารเองด้วย

สาม ในการขอเปิดอภิปรายทั่วไปนั้นไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลได้ลงมติ จึงไม่มีผลต่อการดำรงสภาพของฝ่ายบริหาร ถึงมีการอภิปรายฝ่ายบริหารก็ยังอยู่ในตำแหน่งและมีอำนาจในการบริหารงานตามเดิม

2.5 บทบาทในการเสนอร่างเทศบัญญัติ บทบาทหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลคือการเสนอร่างเทศบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของสภาเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2469 (แก้ไขฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) “มาตรา 61 ทวิ ร่างเทศบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย (1) นายกเทศมนตรี (2) สมาชิกสภาเทศบาล หรือ (3)ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น (4)ในกรณีที่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้เสนอร่างเทศบัญญัติต้องมีสมาชิกสภาเทศบาลลงนามรับรองไม่น้อยกว่าสองคน ร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาเทศบาลจะเสนอได้ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกเทศมนตรี” บทบาทนี้ถึงแม้จะไม่ใช่เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารโดยตรง แต่ก็เป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาเทศบาลว่า สมาชิกสภาที่มีสิทธิและอำนาจเช่นเดียวกันกับฝ่ายบริหารในการเสนอร่างเทศบัญญัติ

จากการสำรวจในเอกสารบันทึกรายงานการประชุมสภาเทศบาลทั้ง 5 แห่ง ไม่พบว่า มีสมาชิกสภาเทศบาลใดได้แสดงบทบาทในส่วนนี้ซึ่งสามารถวิเคราะห์สาเหตุข้างต้นได้ดังนี้

หนึ่ง เสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาลเป็นฝ่ายเดียวกับนายกเทศมนตรี เนื่องจากในเทศบาลทั้ง 5 แห่งในอำเภอปากช่องมีสมาชิกสภาเทศบาลเพียงคนเดียวที่มาจากต่างกลุ่มการเมืองกับนายกเทศมนตรี ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะเสนอร่างเทศบัญญัติเพราะต้องมีสมาชิกสภาเทศบาลลงนามรับรองไม่น้อยกว่าสองคนดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 61 ทวิ แต่สมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรีหากมีความต้องการที่จะบรรจุเรื่องใดในเทศบัญญัติก็จะเสนอความต้องการเป็นการส่วนตัวต่อนายกเทศมนตรีหรือเสนอความต้องการในการประชุมนอกรอบและจะเป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเป็นผู้เสนอญัตติขอความเห็นจากสภาเทศบาล จึงเป็นสาเหตุให้ไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลแสดงบทบาทนี้ในที่ประชุมสภาเทศบาล

สอง การขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองของสมาชิกสภาเทศบาล เนื่องจากมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทการในการเสนอร่าง

เทศบัญญัติ โดยคิดว่าหน้าที่นี้เป็นของฝ่ายบริหารเพียงฝ่ายเดียวและคิดว่าสมาชิกสภาเทศบาลมีหน้าที่เพียงให้ความเห็นชอบเท่านั้น

2.6 บทบาทในการพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลและแผนพัฒนา

เทศบาลสามปี สำหรับร่างแผนทั้งสองมีความสำคัญมากกับการบริหารการพัฒนาในท้องถิ่น เนื่องจากเป็นกรอบที่ฝ่ายบริหารต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามแผนที่กำหนด โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลจะมีกรอบกว้างๆ มีระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี ส่วนแผนพัฒนาเทศบาล 3 ปี เป็นแผนที่เกิดจากการ คัดเลือก รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อมูลส่วนหนึ่งนั้นได้มาจากการเสนอปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากประชาคม ซึ่งการจัดทำร่างแผนพัฒนาเทศบาลสามปี จะต้องมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งแผนทั้งสองนี้เป็นกรอบในก่อนำเนิร่างเทศบัญญัติที่ฝ่ายบริหารจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหาร

ข้อมูลจากการสำรวจเอกสารบันทึกรายงานการประชุมสภาเทศบาลทั้ง 5 แห่ง ไม่พบว่ามีกรอบอภิปราย เสนอแนะ หรือแก้ไขจากสมาชิกสภาเทศบาล มีแต่เพียงรับทราบและมีมติให้ความเห็นชอบแบบเป็นเอกฉันท์

เมื่อพิจารณาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลและแผนพัฒนาเทศบาล 3 ปี ของเทศบาลทั้ง 5 แห่ง พบว่า ในส่วนแผนยุทธศาสตร์พัฒนานั้นเป็นกรอบแนวทางกว้างๆ และมีความคล้ายคลึงกันมีรายละเอียดไม่มากนัก ในส่วนแผนพัฒนาเทศบาลสามปี ก็จะมีรายละเอียดที่ชัดเจน และมีความครอบคลุมในปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาความต้องการของประชาชนที่เสนอต่อที่ประชุมประชาคม เนื้อหาของแผนนี้จะกำหนดโครงการต่างๆ ไว้มากมายเกินกว่าที่ปฏิบัติได้จริงทั้งหมด เนื่องจากมีความจำกัดด้วยงบประมาณรายรับของเทศบาล จากการที่ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการประชุมพิจารณาแผนพัฒนานี้ มีคำกล่าวจาก นายประยูร ศรีวัฒนวงศ์ ว่า “แผนพัฒนาเทศบาลสามปี นี้เป็นเพียงโครงการในความฝันไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงทั้งหมด” จากการที่บรรจุโครงการต่างๆ ที่ประชาชนต้องการไว้มากมายนี้เอง จึงเป็นเหตุให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่กล้าที่จะเสนอให้มีการตัดหรือปรับลดโครงการใดๆ ออกเพราะเกรงว่าจะมีผลกระทบต่อกะแนนเสียงของตนเองในการเลือกตั้งในครั้งต่อไป สมาชิกสภาเทศบาลจึงให้ความเห็นชอบผ่านแผนพัฒนาเทศบาลสามปี เป็นเอกฉันท์ ในทุกเทศบาล

ตอนที่ 3 วิเคราะห์วิธีการในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาล

3.1 วิธีการตรวจสอบนโยบายของฝ่ายบริหาร จากนโยบายที่ฝ่ายบริหารได้แถลงไว้ในที่ประชุมสภาเทศบาลก่อนรับหน้าที่ ดังนั้นสมาชิกสภาเทศบาลจึงมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้นโยบายของฝ่ายบริหารดังนี้

3.1.1 วิธีที่ใช้ตรวจสอบในการรับฟังแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรี ตาม

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 12) กำหนดว่า “มาตรา 48 ทศ ก่อนนายกเทศมนตรีเข้ารับหน้าที่ให้ประธานสภาเทศบาลเรียกประชุมสภาเทศบาลเพื่อให้นายกเทศมนตรีแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาล โดยไม่มีการลงมติ ทั้งนี้ภายในสามสิบวันนับแต่การประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี” และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น ข้อ 124 สมาชิกสภาท้องถิ่นมีสิทธิซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถในการบริหารราชการขององค์กรส่วนท้องถิ่นนั้นให้สำเร็จตามนโยบาย ในการนี้สมาชิกสภาท้องถิ่นอาจซักถามและอภิปรายถึงแผนการปฏิบัติการและวิธีการ ที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้น ด้วยก็ได้”

ในการเข้ารับฟังการแถลงนโยบายที่ นายกเทศมนตรีแถลงของสมาชิกสภาเทศบาล สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจในการกำหนดนโยบายของนายกเทศมนตรีโดยวิธี

- 1) การรับฟังนโยบายที่นายกเทศมนตรีแถลงต่อสภาเทศบาล เพื่อทราบรายละเอียดถึงวิธีการและระยะเวลาในการดำเนินนโยบาย จากการสำรวจพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเข้ารับฟังการแถลงนโยบายครบตามจำนวนในเทศบาลทั้ง 5 แห่ง ในเขตอำเภอปากช่อง
- 2) การอภิปราย เป็นการเปิดโอกาสเพื่อสมาชิกสภาเทศบาลได้ซักถามข้อสงสัยหรือแสดงความคิดเห็นทั้งในทางคัดค้านหรือสนับสนุน จากการสำรวจพบว่า ไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่อง ทั้ง 5 แห่งได้อภิปรายหรือมีข้อซักถามใดๆ ในนโยบายที่นายกเทศมนตรีแถลงต่อสภาเทศบาล

จากการที่สมาชิกสภาเทศบาลเข้ารับฟังการแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรี โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นทั้งคัดค้านหรือสนับสนุน หรือมีข้อสงสัยใดๆจึงเปรียบเสมือนเป็นการแสดงบทบาทเพื่อประคับประคองเพื่อความถูกต้องในการทำหน้าที่ของนายกเทศมนตรี หรือเป็นเพียงการเข้าร่วมรับฟังตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

3.1.2 วิธีตรวจสอบนโยบายของฝ่ายบริหารโดยการตรวจสอบผลสำเร็จของ

นโยบาย หลังที่สมาชิกสภาเทศบาลได้รับฟังการแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรี วิธีตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลทำได้โดย

1) การตั้งกระทู้ถาม จากการสำรวจ พบว่าในการประชุมสภาเทศบาลเมื่อสมาชิกสภาเทศบาลมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของฝ่ายบริหาร จะนำข้อสงสัยนั้นมาถามในที่ประชุม เรื่องส่วนใหญ่จะเป็นขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการที่ฝ่ายบริหารดำเนินการอยู่ หรือเพื่อติดตามนโยบายที่มีการจัดสรรงบประมาณให้กับเขตพื้นที่ของสมาชิกสภาเทศบาลผู้นั้น เช่น เรื่องการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การจัดซื้อจัดจ้าง

2) การเข้าตรวจสอบกิจการที่ฝ่ายบริหารกำลังดำเนินการอยู่ จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีสมาชิกสภาเทศบาลใช้วิธีนี้ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร เป็นบทบาทที่ทำนอกที่ประชุมสภาเทศบาลโดยเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง เป็นการแสดงออกถึงบทบาทการถ่วงดุลอำนาจอย่างหนึ่งว่าสมาชิกสภาเทศบาลได้เข้ามาดูแล ตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความสุจริต โปร่งใสในการทำงานของฝ่ายบริหาร

3) การเข้ารับฟังการแสดงผลดำเนินการของนายกเทศมนตรี เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สมาชิกสภาเทศบาลสามารถใช้ตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร ว่าได้ดำเนินงานตามที่แถลงไว้ต่อสภาเทศบาลหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มาตรา 48 ทศวรรค 5 “ให้นายกเทศมนตรีจัดทำรายงานแสดงผลงานตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาเทศบาลเป็นประจำทุกปี” จากการสำรวจพบว่า ในการเข้ารับฟังการแสดงผลงานตามนโยบายของนายกเทศมนตรีไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลคนใดในเขตอำเภอปากช่องได้ให้ความคิดเห็นหรือวิจารณ์ผลงานของนายกเทศมนตรีที่แสดงต่อสภาเทศบาล

3.1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการติดตามนโยบายของฝ่ายบริหาร

จากการสำรวจ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคดังนี้

1) ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจ ในหน้าที่การตรวจสอบนโยบายของสมาชิกสภาเทศบาล เนื่องจากการที่สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในเขตอำเภอปากช่องได้รับการเลือกตั้งเข้ามาครั้งเดียวกัน ระยะเวลาที่แถลงนโยบายจะกระทำภายหลังการเลือกตั้งไม่นาน ทำให้สมาชิกสภาเทศบาลบางส่วนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาครั้งแรกยังไม่รู้จักบทบาทของตนเอง และสมาชิกสภาเทศบาลที่เคยมีประสบการณ์ในสภาเทศบาลนั้นจะได้รับการคัดเลือกจากนายกเทศมนตรีเฉพาะผู้ที่ไม่มีความคิดเห็นขัดแย้ง หรือคล้อยตามนายกเทศมนตรี

2) ปัญหานายกเทศมนตรีมีอิทธิพลครอบงำและระบบอุปถัมภ์ในกลุ่มการเมืองที่มีต่อสมาชิกสภาเทศบาล เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องเป็นกลุ่ม

การเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี ดังนั้นจึงเกิดปัญหาการมีอำนาจทับซ้อนจากการที่นายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล และมีการรับอุปถัมภ์จากนายกเทศมนตรีทั้งในรูปแบบทรัพย์สินและโอกาสการได้รับการเลือกตั้ง จึงเป็นเหตุให้สมาชิกสภาเทศบาลขาดความกล้าในการตรวจสอบการดำเนินงานนโยบายของฝ่ายบริหาร

3.2 วิธีการให้ความเห็นชอบร่างเทศบัญญัติงบประมาณ ร่างเทศบัญญัติงบประมาณมี 2 ประเภท คือ ร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี และร่างเทศบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ก่อนที่เทศบัญญัติจะประกาศใช้บังคับได้ต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาเทศบาลก่อน ดังนั้นสมาชิกสภาเทศบาลจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ซึ่งกระบวนการให้ความเห็นชอบในร่างเทศบัญญัติงบประมาณของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องมีดังนี้

3.2.1 การพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปีวาระแรก ขึ้นรับหลักการ

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ.2547 ข้อ 45 วรรค 3 “ญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะพิจารณาสามวาระรวดเดียวไม่ได้ และการพิจารณาวาระสอง ให้กำหนดเวลาเสนอคำแปรญัตติไว้ไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่สภาท้องถิ่นมีมติรับหลักการแห่งข้อบัญญัติงบประมาณนั้น” ในการพิจารณาร่างเทศบัญญัติวาระแรก กฎหมายให้สิทธิสมาชิกสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็นและลงมติให้ความเห็นชอบในญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอต่อที่ประชุมสภาเทศบาล

1) การอภิปราย จากการสำรวจ พบว่า ในระหว่างการพิจารณาร่างเทศบัญญัติมีสมาชิกสภาเทศบาลได้อภิปรายซักถามเกี่ยวกับญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอเพียงเล็กน้อย เพื่อความเข้าใจในโครงการต่างๆ เช่นเรื่อง ลักษณะโครงการ หรือระยะเวลาในการดำเนินการ

2) การลงมติ จากการสำรวจ พบว่า ที่ประชุมสภาเทศบาลมีมติเห็นชอบในวาระแรกขึ้นรับหลักการ เป็นเอกฉันท์

ปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาวาระแรกขึ้นรับหลักการ

(1) ปัญหาการขาดการให้ความสำคัญในการตรวจร่างเทศบัญญัติงบประมาณ ก่อนมีการประชุมสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณวาระแรก ประธานสภาเทศบาลต้องส่งหนังสือเรียกประชุมและวาระการประชุมให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่น้อยกว่าสามวันก่อนการประชุม ซึ่งร่างเทศบัญญัตินั้นต้องส่งพร้อมกับการส่งหนังสือเรียกประชุมเช่นกัน ก่อนการประชุมสภาเทศบาลสมาชิกสภาเทศบาลมีหน้าที่จะต้องศึกษาเนื้อหาของร่างเทศบัญญัตินั้นเพื่อเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร แต่เนื่องสมาชิกสภาเทศบาลส่วนใหญ่ไม่ศึกษาข้อมูลในการใช้งบประมาณของฝ่ายบริหารจึงไม่มีประเด็นในการอภิปรายหรือข้อซักถามในที่ประชุม

(2) ปัญหาจากขาดความรู้ความเข้าใจในการพิจารณา ร่างเทศบัญญัติของ สมาชิกสภาเทศบาล เนื่องสมาชิกสภาเทศบาลส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ ต่างๆ ในการประชุม และบทบาทของตนเอง

(3) ปัญหาที่เกิดจากการนำมาสู่การยุบสภาเทศบาล เนื่องจาก หากสภา เทศบาลมีมติไม่รับหลักการ จะต้องมีการตั้งกรรมการร่วมระหว่างสภาเทศบาลและฝ่ายบริหาร โดย มีกรรมการจากการเลือกสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 7 คน และจากการเสนอชื่อจากผู้บริหาร 7 คน มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ เพื่อร่วมกันแก้ไขร่างเทศบัญญัตินั้น และส่งร่างที่แก้ไข ใหม่ให้ที่ประชุมสภาเทศบาลพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะมีการแก้ไขให้เป็นไปตาม ความเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลที่ไม่เห็นด้วยกับร่างเดิมของผู้บริหาร หากสภาเทศบาลยังมีมติไม่ รับหลักการตามที่คณะกรรมการร่วมแก้ไข จึงเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะเสนอต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งยุบสภาเทศบาลนั้น ดังนั้นจึงทำให้สมาชิกสภาเทศบาล ต้องรับหลักการในวาระแรก หากต้องการเปลี่ยนแปลงก็จะไปทำบทบาทหน้าที่ของตนในวาระที่ สองขึ้นแปรญัตติ

3.2.2 การพิจารณา วาระที่สอง ขึ้นแปรญัตติ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่า ด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ.2547 กำหนดว่า

“ข้อ 49 ญัตติร่างข้อบัญญัติที่สภาท้องถิ่นลงมติรับหลักการแล้ว ถ้าจะต้องส่ง ให้คณะกรรมการแปรญัตติพิจารณา ให้ประธานสภาท้องถิ่นส่งร่างข้อบัญญัติไปให้คณะกรรมการ แปรญัตติพิจารณาโดยละเอียดและที่ประชุมต้องกำหนดเวลาเสนอคำแปรญัตติต่อคณะกรรมการ แปรญัตติด้วย

ภายในระยะเวลาเสนอคำแปรญัตติที่สภาท้องถิ่นกำหนดตามวรรคหนึ่ง ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นผู้ใดเห็นควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างข้อบัญญัติก็ให้เสนอคำแปร ญัตติลงหน้าเป็นหนังสือ โดยให้แปรญัตติเป็นรายชื่อและเสนอต่อประธานคณะกรรมการแปร ญัตติ ในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นผู้แปรญัตติจะต้องมีสมาชิกสภาท้องถิ่นรับรองเช่นเดียวกับการ เสนอญัตติ

ข้อ 59 การแปรญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณ จะกระทำได้เฉพาะการขอลด รายจ่ายหรือการขอลดจำนวนเงินที่ขออนุญาตจ่าย และต้องมีจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นรับรอง เช่นเดียวกับการเสนอญัตติ

ข้อ 60 ห้ามไม่ให้แปรญัตติรายจ่ายขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมรายจ่าย หรือ เปลี่ยนแปลงความประสงค์ของจำนวนเงินที่ขออนุมัติจ่าย เว้นแต่จะได้รับคำรับรองจากผู้บริหาร ท้องถิ่น หรือคำแปรญัตตินั้นผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้แปรญัตติ

ข้อ 61 ห้ามไม่ให้แปรรูปคดีในรายการและจำนวนเงินซึ่งมีข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ดอกเบี้ยและเงินส่งใช้ต้นเงินกู้

(2) รายจ่ายซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามกฎหมาย

ถ้ามีปัญหาว่า รายจ่ายรายการใดมีข้อผูกพันตามวรรคหนึ่งหรือไม่ ให้ประธานสภาท้องถิ่นเป็นผู้ชี้ขาด”

วิธีการพิจารณาในวาระสองชั้นแปรรูปคดี

1) สมาชิกสภาเทศบาล จากการสำรวจ พบว่า ไม่มีการเสนอคำแปรรูปคดีต่อคณะกรรมการแปรรูปคดี ในเทศบาลทั้ง 5 แห่ง ในเขตอำเภอปากช่อง

2) กรรมการแปรรูปคดี จากการสำรวจ พบว่า มีเทศบาลตำบลหุมสีเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่สมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งได้รับการเลือกตั้งให้เป็นกรรมการแปรรูปคดีเสนอคำขอแปรรูปคดีเพื่อขอตัดลดจำนวนเงินงบประมาณ

3) นายกเทศมนตรี จากการสำรวจ พบว่า ไม่มีการเสนอคำแปรรูปคดีจากนายกเทศมนตรี เนื่องจากการเสนอญัตติร่างเทศบัญญัติงบประมาณนั้นมีแต่เพียงนายกเทศมนตรีแต่เพียงผู้เดียวที่มีสิทธิเสนอ จึงไม่มีเหตุจำเป็นใดๆที่ต้องเสนอคำแปรรูปคดี

4) การลงมติของที่ประชุมสภาเทศบาล ในการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณในวาระที่สอง เมื่อมีการสงวนคำแปรรูปคดี ซึ่งต้องพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณเป็นรายข้อตามที่มีการสงวนคำแปรรูปคดี พบว่า มติเสียงส่วนใหญ่เห็นชอบให้คงร่างเดิมตามที่ผู้บริหารเสนอ ดังกรณีการพิจารณาของที่ประชุมสภาเทศบาลตำบลหุมสี ที่มีสมาชิกสภาเทศบาลในเทศบาลตำบลหุมสี ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสภาเทศบาลเป็นกรรมการแปรรูปคดี ได้เสนอคำแปรรูปคดีในฐานะกรรมการเพื่อตัดลดจำนวนเงินงบประมาณ และได้สงวนความคิดเห็นของกรรมการเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาเทศบาล ผลการพิจารณาของสภาเทศบาลมีมติให้คงตามร่างเดิมที่นายกเทศมนตรีเสนอ

ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจด้วยการแปรรูปคดีวาระที่สอง มีดังนี้ปัญหา

1) ปัญหาที่เกิดจากกฎหมาย พบว่า ข้อกำหนดของกฎหมายมีข้อจำกัดมาก ทำให้การแปรรูปคดีร่างเทศบัญญัติที่ผู้บริหารเสนอขอความเห็นชอบจากสภาเทศบาลเป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงญัตติที่ผู้บริหารเสนอ ข้อจำกัดคือ

(1) ไม่สามารถดัดแปลงโครงการของผู้บริหารได้ เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่นกำหนดให้แปรญัตติทำได้แต่เพียงตัดลดจำนวนเงินงบประมาณ ไม่สามารถดัดแปลงโครงการของผู้บริหารได้ หากสมาชิกสภาเทศบาลเห็นว่าไม่สมควรดำเนินโครงการนั้น

(2) จำนวนสมาชิกที่ยื่นขอแปรญัตติ เนื่องจากการยื่นคำเสนอแปรญัตติ โดยสมาชิกสภาเทศบาล ต้องมีการรับรองจากสมาชิกสภาเทศบาลด้วย 2 คน ดังนั้นการขอแปรญัตติในแต่ละโครงการจะต้องมีสมาชิกสภาเทศบาลไม่น้อยกว่า 3 คนจึงจะสามารถทำการขอแปรญัตติได้ แต่จากสภาพความเป็นจริงของสภาเทศบาลเขตอำเภอปากช่องล้วนมีสมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรีเกือบทั้งหมด

2) ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาเทศบาล เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลยังขาดความรู้ความเข้าใจในความสำคัญและกระบวนการในการแปรญัตติ และมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนมากยังไม่พยายามศึกษาในเรื่องการมีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร

3) ปัญหาที่เกิดจากอิทธิพลของนายกเทศมนตรี ด้วยนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล จึงสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงมติให้ความเห็นชอบของสมาชิกสภาเทศบาล รวมทั้งทำให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่กล้าจะขอแปรญัตติที่นายกเทศมนตรีเสนอ

4) ปัญหาที่เกิดจากการเกรงเสียคะแนนนิยม หากสมาชิกสภาเทศบาลจะขอตัดลดงบประมาณในโครงการที่สัมผัสโดยตรงกับประชาชน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน หรือระบบสาธารณสุขไปก็ แม้จะมีการตั้งงบประมาณไว้สูงเกินความจำเป็นก็ตาม ก็เกรงว่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นตัวการที่ทำให้ผลงานของฝ่ายบริหารออกมาไม่ดีและไม่เป็นที่พอใจของประชาชน

3.2.3 การพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณวาระสาม ตามระเบียบ

กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ.2547

ข้อ 52 “การพิจารณาร่างข้อบัญญัติในวาระที่สาม ไม่มีการอภิปรายเว้นแต่ที่ประชุมสภาท้องถิ่นจะได้มีการลงมติให้มีการอภิปรายถ้ามีเหตุอันควร”

ในการพิจารณาวาระนี้ ให้ที่ประชุมสภาท้องถิ่นลงมติว่าจะให้ตราเป็นข้อบัญญัติหรือไม่”

1) วิธีการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณในวาระที่สาม

(1) *อภิปราย* เนื่องจากข้อมีบังคับไม่ให้มีการอภิปราย หากจะเกิดการอภิปรายได้ต้องมีมติจากที่ประชุม จากการสำรวจ พบว่า ไม่มีการอภิปรายในวาระที่สามในเทศบาลทั้ง 5 แห่งในเขตอำเภอปากช่อง

(2) *การลงมติ* จากการสำรวจ พบว่า มีการลงมติเห็นชอบให้ตราเป็นเทศบัญญัติอย่างเป็นเอกฉันท์จำนวน 4 แห่ง ทุกครั้งที่มีการพิจารณา วาระที่สามได้แก่ เทศบาลเมืองปากช่อง เทศบาลตำบลกลางดง เทศบาลตำบลสีมามงคล เทศบาลตำบลวังไทร มีการลงมติเห็นชอบให้ตราเป็นเทศบัญญัติไม่เป็นเอกฉันท์ คือ เห็นชอบ 7 เสียง งดออกเสียง 5 เสียง คือเทศบาลตำบลหมูสี ในการประชุม สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 3 ประจำปี พ.ศ.2552 เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2552

2) *ปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณวาระที่สาม*

(1) *ปัญหาเกิดจากกฎหมาย* เนื่องจากกฎหมายไม่ให้มีการอภิปรายในการพิจารณาร่างเทศบัญญัติในวาระที่สามนี้ หากจะเกิดการอภิปรายต้องมีมติจากที่ประชุมสภาเทศบาลให้มีการอภิปรายได้ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะเกิดได้เพราะเสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องล้วนมาจากกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหาร

(2) *ปัญหาขาดความอิสระในการตัดสินใจของสมาชิกสภาเทศบาล* เนื่องจากการมีสภาพเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหารรวมทั้งการมีอิทธิพลครอบงำของนายกเทศมนตรี หากสมาชิกสภาเทศบาลไม่เห็นด้วยกับร่างเทศบัญญัติจะมีการแสดงออกด้วยการงดออกเสียง ดังเช่นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหมูสีได้กระทำ

3.3 วิธีการตรวจสอบโดยการตั้งกระทู้ถาม และการเปิดอภิปรายทั่วไป

3.3.1 *กระทู้ถาม* การตั้งกระทู้ถามเป็นวิธีการที่สมาชิกสภาเทศบาลถามเพื่อให้ฝ่ายบริหารได้แถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริหารราชการเทศบาล เป็นบทบาทที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารที่สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิกระทำได้ โดยมีกฎหมายกำหนดวิธีปฏิบัติไว้ชัดเจน ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น

“ ข้อ 88 กระทู้ถามมี 2 ประเภท คือ

(1) กระทู้ถามทั่วไป

(2) กระทู้ถามด่วน

ข้อ 92 การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาท้องถิ่นโดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริง หรือนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ทั่วไปต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้องแม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบก็ให้แยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากคำถาม ข้อเท็จจริง ตลอดจนคำชี้แจงประกอบ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ขววน ขี้ชาวก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย

ข้อ 93 การตั้งกระทู้ถามด่วนต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่นหรือเหตุผลฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนเพราะเป็นภัยสาธารณะหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องรีบชี้แจงหรือดำเนินการทันที

ในกรณีที่สงสัย ให้เป็นอำนาจของประธานสภาท้องถิ่นที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้นั้นเป็นกระทู้ถามทั่วไปหรือกระทู้ถามด่วน

ข้อ 94 กระทู้ถามด่วน ให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภาท้องถิ่น โดยมีหัวข้อเรื่องที่ตั้งกระทู้ถาม ให้ประธานสภาท้องถิ่นรีบจัดส่งกระทู้นั้น ไปยังผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อเตรียมตอบและแจ้งไปด้วยว่าได้กำหนดให้ผู้ตั้งกระทู้ถาม ถามกระทู้ถามนั้นในการประชุมครั้งใด การกำหนดเวลาดังกล่าวนั้นให้ประธานสภาท้องถิ่นคำนึงถึงความสำคัญของเหตุการณ์และความสนใจของประชาชน”

1) *วิธีการตรวจสอบด้วยการตั้งกระทู้ถาม* จากข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น ข้อ 92 และ ข้อ 94 กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นที่ตั้งกระทู้ถามต้องยื่นกระทู้ถามล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อประธานสภาท้องถิ่นบรรจุกระทู้ถามในวาระการประชุม จากการสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับดังกล่าว แต่จะใช้วิธีการยกมือขึ้นและประธานสภาเทศบาลจะอนุญาตให้สมาชิกตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาจากที่ประชุมซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับการประชุม เพราะวิธีการยกมือขึ้นเพื่อขออนุญาตประธานสภาเทศบาลกล่าวคำพูดนั้นเป็นวิธีการอภิปราย จึงนับว่าเป็นการปฏิบัติที่ผิดข้อบังคับการประชุมในการตั้งกระทู้ถาม โดยส่วนใหญ่จะยกมือถามในระเบียบวาระอื่นๆของการประชุมที่เป็นอันดับสุดท้ายของการประชุม ซึ่งการจัดวาระการประชุมสภาท้องถิ่นตามข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น มีดังนี้

“ข้อ 27 การจัดระเบียบวาระการประชุมนั้น โดยปกติให้จัดลำดับการพิจารณาก่อนหลังดังต่อไปนี้

- (1) เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- (2) รับรองรายงานการประชุม
- (3) ญัตติแถลงนโยบายของผู้บริหาร

(4) เรื่องด่วน

(5) ญัตติข้อบัญญัติชั่วคราว

(6) กระทู้ถาม และกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้รวมถึงข้อซักถาม

ผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

(7) ญัตติร่างข้อบัญญัติที่ค้างพิจารณา

(8) ญัตติร่างข้อบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว

(9) ญัตติร่างข้อบัญญัติที่เสนอใหม่

(10) ญัตติอื่นๆ”

2) เรื่องที่สมาชิกสภาเทศบาลสนใจตั้งกระทู้ถาม ในการประชุมสภาเทศบาลมีเรื่องที่สมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องตั้งกระทู้ถามผู้บริหาร พบว่า มีดังนี้

(1) กระทู้ถามเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน เช่น เรื่องไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน ความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ การบุกรุกพื้นที่สาธารณะหรือของทางราชการ ความเดือดร้อนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชน ฯลฯ

(2) กระทู้เกี่ยวกับความต้องการของประชาชน เช่น ความต้องการด้านระบบสาธารณูปโภคประเภท ถนน ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ ความต้องการด้านนันทนาการประเภท สวนสาธารณะ สถานที่และอุปกรณ์ออกกำลังกายหรือสวนสุขภาพ ฯลฯ

(3) กระทู้ถามเกี่ยวกับผลงานตามนโยบายของผู้บริหาร เพื่อสอบถามความคืบหน้าในโครงการที่ผู้บริหารกำหนดไว้ในเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี โดยเฉพาะโครงการที่เป็นประโยชน์กับชุมชนในเขตเลือกตั้งของสมาชิกที่ตั้งกระทู้ถาม

จากการสำรวจบันทึกรายงานการประชุมสภาเทศบาล พบว่า มีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องตั้งกระทู้ถามน้อย และจะมีกระทู้ถามซ้ำๆ ในคนเดิม ในเทศบาลบางแห่งไม่มีการตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหารจากสมาชิกสภาเทศบาลในที่ประชุมสภาเทศบาลเลย

3) ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจโดยการตั้งกระทู้ถาม

(1) ปัญหาการขาดความเป็นตัวแทนประชาชน เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนมากขาดสำนึกในการเป็นตัวแทนประชาชน ไม่รู้ถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน ไม่ได้เข้าไปสัมผัสกับประชาชนอย่างจริงจัง จึงไม่มีข้อมูลในการแสดงบทบาทการตั้งกระทู้ถาม

(2) ปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล

เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลส่วนใหญ่มีความคิดว่าตนเองเป็นฝ่ายเดียวกับผู้บริหารจึงต้องไม่ทำให้ผู้บริหารเกิดความเสียหาย หน้าที่การตั้งกระทู้ถามเป็นเรื่องของสมาชิกสภาเทศบาลที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับผู้บริหารเท่านั้น ซึ่งสภาพโดยทั่วไปในเขตอำเภอปากช่องมีสมาชิกสภาเทศบาลเพียงหนึ่งคนที่ไม่ได้สังกัดกลุ่มการเมืองเดียวกับนายกเทศมนตรี

(3) ปัญหาเกิดจากการมีการประชุมนอกกรอบ จะมีการประชุมนอกกรอบ

ระหว่างผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลก่อนมีการประชุมสภาเทศบาล เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมีที่มาจากกลุ่มการเมืองเดียวกัน จึงมีการพูดคุยในข้อสงสัยและมีการเสนอเรื่องต่างๆให้กับนายกเทศมนตรีได้รับรู้แล้ว ทำให้ไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลนำเรื่องต่างๆมาตั้งเป็นกระทู้ถามอีก

(4) ปัญหาอิทธิพลและระบบอุปถัมภ์ที่นายกเทศมนตรีมีต่อสมาชิก

เทศบาล เนื่องจากนายกเทศมนตรีมีฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล และให้การอุปถัมภ์กับสมาชิกสภาเทศบาล ในรูปทรัพย์สิน หรือโอกาสในการได้รับเลือกตั้ง จึงทำให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่มีความกล้าที่จะตั้งกระทู้ถามเพราะเกรงว่ากระทู้ถามนั้นทำให้นายกเทศมนตรีไม่พอใจ

3.3.1 การเปิดอภิปรายทั่วไป การเปิดอภิปรายทั่วไปเป็นบทบาทของสมาชิกสภา

เทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารซึ่งนับว่าเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด แม้จะไม่มี การลงมติก็ตาม แต่จะมีผลกับความรู้สึกความนิยมที่มีต่อด้านนายกเทศมนตรีหรือฝ่ายบริหาร หาก ข้อมูลการอภิปรายของสมาชิกสภาเทศบาลมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อาจทำให้นายกเทศมนตรีมีภาพลักษณ์ที่ เสียไปในสายตาประชาชน และอาจทำให้เสียคะแนนนิยมในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

จากการสำรวจ พบว่า ไม่มีการขอเปิดประชุมสภาเทศบาลเทศบาลเพื่อ อภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติจากสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องเลย

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วิธีตรวจสอบอำนาจโดยการเปิดอภิปรายทั่วไป

1) ปัญหาจากกฎหมาย ด้วยข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.

2496 มาตราที่ 48 ทว่าทศ กำหนดให้การขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ ต้องมีสมาชิกสภา เทศบาลไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามเท่าที่สมาชิกมีอยู่เข้าชื่อกันเพื่อขอเปิดประชุมอภิปรายทั่วไป ซึ่งจาก สภาพความเป็นจริงเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องยังไม่มีเทศบาลใดมีสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นฝ่าย ตรงข้ามกับนายกเทศมนตรี จำนวนมากถึงหนึ่งในสามของสมาชิกที่มีอยู่เลย

2) ปัญหาเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกัน เนื่อง

สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกัน จึงไม่มีใครกล้าที่จะตรวจสอบ

ด้วยวิธีนี้ด้วยเกรงว่าจะเกิดความผิใจกัน รวมทั้งหากข้อมูลไม่น่าเชื่อถือจะทำให้ผู้อภิปรายเสียหาย เนื่องจากจะถูกมองว่าเป็นการตีรวนไม่ทำหน้าที่อย่างสร้างสรรค์

3.4 วิธีการตรวจสอบด้วยการพิจารณาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาเทศบาลสามปี

3.4.1 การพิจารณาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล เป็น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเทศบาลที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของเทศบาล ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตของเทศบาล โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อเทศบาลเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาของเทศบาล ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลมีกำหนดเวลาที่ใช้แผนแต่ละฉบับ 5 ปี จากการสำรวจพบว่า สภาพเทศบาลทั้ง 5 แห่งในอำเภอปากช่องมีมติเห็นชอบอนุมัติแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเป็นเอกฉันท์ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนที่มีความครอบคลุมปัญหาต่างๆที่มีในเทศบาล จึงไม่มีเหตุผลที่จะทำให้มีสมาชิกคนใดคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับญัตติที่นายกเทศมนตรีเสนอขอความเห็นชอบ

3.4.2 แผนพัฒนาเทศบาลสามปี สำหรับแผนพัฒนาเทศบาลสามปี คือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งกำหนดรายละเอียดของแผนงานโครงการที่จัดทำขึ้นในแต่ละปีงบประมาณ มีความต่อเนื่องและแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลา 3 ปี โดยมีการปรับปรุงทบทวนเป็นประจำทุกปี ซึ่งแผนพัฒนาเทศบาลสามปีนี้ จะต้องมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความเห็น ความต้องการ และความเดือดร้อน เพื่อนำประเด็นปัญหาที่ประชาชนเสนอมาจัดลำดับความสำคัญ และกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการตั้งโครงการหรือกิจกรรมมารองรับปัญหาของประชาชน

แผนพัฒนาเทศบาลสามปี จึงเป็นแผนพัฒนาที่มีความมีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ ผู้บริหารใช้แผนพัฒนาเทศบาลสามปีเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลสามปี ในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณเพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบครอบ และตรงตามความต้องการของประชาชน

จากการสำรวจ พบว่า สภาเทศบาลทั้ง 5 แห่งในเขตอำเภอปากช่อง มีมติให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปีที่นายกเทศมนตรีเสนอต่อสภาเทศบาลเป็นเอกฉันท์

ปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) **ความครอบคลุมปัญหาของแผน** เนื่องจากแผนทั้งสองมีความสอดคล้องกันและมีความครอบคลุมปัญหาต่างๆกว้างขวางมากจนไม่มีที่ติ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลคนใดเสนอความคิดเห็นหรือขอแก้ไขร่างแผนที่นายกเทศมนตรีเสนออยู่ดีขอความเห็นชอบ

2) **ปัญหาเกรงเสียคะแนนนิยม** ในเขตเลือกตั้งของตนเอง เพราะกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีมีความครอบคลุมอย่างกว้างขวางมาก แม้ความจริงแล้วจะไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นจริงตามแผนทั้งหมด หากสมาชิกสภาเทศบาลเสนอให้เกิดการตัดลดหรือเปลี่ยนแปลงโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผน จะทำให้ประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการนั้นไม่พอใจและอาจไม่ลงคะแนนเสียงให้กับสมาชิกสภาเทศบาลที่เสนอให้เปลี่ยนแปลงแผนทั้งสอง

ตอนที่ 4. ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในแต่ละเทศบาลมีข้อมูลดังนี้

4.1 เทศบาลเมืองปากช่อง มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารตามลำดับดังนี้

4.1.1 ปัญหาด้านกฎหมาย ด้วยกฎหมายที่ให้อำนาจกับสมาชิกสภาเทศบาลน้อยเกินไป

4.1.2 ปัญหาการขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล

4.1.3 ปัญหาการมีอิทธิพลที่ครอบงำสมาชิกสภาเทศบาล

4.1.4 ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทนประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล

4.2 เทศบาลตำบลกลางดง มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารตามลำดับดังนี้

4.2.1 ปัญหาการมีอิทธิพลครอบงำสมาชิกสภาเทศบาลของฝ่ายบริหาร และ ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทนประชาชน ของสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งทั้งสองปัญหาเกิดจากการที่นายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล และมีความเกรงใจและเกรงกลัวว่าหากทำสิ่งใดให้ไม่เป็นพอใจนายกเทศมนตรีแล้วจะไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มในการสมัครรับเลือกตั้งในครั้งต่อไป เพราะเนื่องจากในช่วงที่นายกเทศมนตรีอยู่ในตำแหน่งได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดสร้างคามนิยม และบาร์มีให้เกิดขึ้นกับตัวเองแก่ประชาชนที่พบเห็น ซึ่งมีโอกาสที่จะได้รับเลือกตั้งกลับเข้ามาอีกครั้งหนึ่ง

4.2.2 ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล, ปัญหาด้านกฎหมายที่ให้อำนาจสมาชิกสภาเทศบาลน้อยเกินไป และปัญหาสมาชิกสภาเทศบาลเสียงข้างมากเป็นกลุ่มเดียวกับฝ่ายบริหารเดียวกัน

4.3 เทศบาลตำบลสีมามงคล มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารตามลำดับดังนี้

4.3.1 ปัญหาการขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล

4.3.2 ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทนประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล และปัญหาด้านกฎหมายที่ให้อำนาจกับสมาชิกสภาเทศบาลน้อยเกินไป

4.3.4 ปัญหาการมีอิทธิพลของฝ่ายบริหารที่ครอบงำสมาชิกสภาเทศบาล

4.4 เทศบาลตำบลหมูสี มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารตามลำดับดังนี้

4.4.1 ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และปัญหาขาดการมีภาวะความเป็นผู้นำและการเป็นตัวแทนของประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล

4.4.2 ปัญหาด้านกฎหมายที่ให้อำนาจในการตรวจสอบน้อยเกินไป

4.4.3 ปัญหาการมีอิทธิพลของฝ่ายบริหารที่ครอบงำการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลทั้งในและนอกที่ประชุมสภาเทศบาล

4.5 เทศบาลตำบลวังไทร มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร คือ ปัญหาขาดการมีภาวะความเป็นผู้นำและการเป็นตัวแทนของประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาล

จากปัญหาและอุปสรรคที่ได้สำรวจพบในแต่ละเทศบาล ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อทราบความคิดเห็นที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาล โดยมีความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเทศบาลดังนี้

5.1 เทศบาลเมืองปากช่อง มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลตามลำดับ ดังนี้

ลำดับหนึ่ง คือ ให้สภามีอำนาจการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร และให้มีการอบรมและประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ

ลำดับสอง คือ กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองมีการศึกษาสูงกว่าที่กำหนดไว้เดิม โดยควรมีความรู้ขั้นต่าระดับ มัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มสัมภาษณ์

นายสมภูมิ อาจโต สมาชิกสภาเทศบาลผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า“ควรให้เอกภาพ (ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคงหมายถึง โอกาสและความมีอิสระ) ในการแสดงวิสัยทัศน์เพิ่มขึ้น” และ คำให้

สัมภาษณ์ของ นายอรุณศักดิ์ รัตนคุณชัยรองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า “ดูงานสภาใหญ่ สภาผู้แทนราษฎร ดูงานสภาอื่นๆ เช่น สภาจังหวัด สภาเทศบาลอื่นๆ”

5.2 เทศบาลตำบลกลางดง มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลตามลำดับ ดังนี้

ลำดับหนึ่ง คือ ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ

ลำดับที่สอง คือ การให้อำนาจการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร และกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าที่กำหนดไว้เดิม โดยมีความเห็นจากประธานสภาเทศบาลกลางดงว่าควรให้มีความรู้ขั้นต่ำระดับมัธยมปลาย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มสัมภาษณ์

จากคำให้สัมภาษณ์ของ นายเกรียงไกร ศรีวัฒนวงศ์ รองนายกเทศมนตรีให้ความเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพสมาชิกสภาเทศบาลว่า “ควรจัดการศึกษาดูงานจากเทศบาลขนาดใหญ่ และมีฝ่ายค้านที่เข้มแข็ง”

จากคำให้สัมภาษณ์ของ นายทวี พลแสน ปลัดเทศบาลและเลขานุการสภาเทศบาล “สมาชิกสภาเทศบาลควรรู้บทบาทหน้าที่ กล่าวคือ ไม่ใช่เป็นฝ่ายบริหาร เป็นฝ่ายนิติบัญญัติต้องคอยดูแลตรวจสอบ เห็นชอบ หรือให้ข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายบริหาร ถึงแม้จะเป็นกลุ่มการเมืองฝ่ายเดียวกันก็ทำหน้าที่ตรวจสอบที่ดีได้”

5.3 เทศบาลตำบลสีมามงคล มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลตามลำดับ ดังนี้

ลำดับหนึ่ง คือ ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ

ลำดับสอง คือ ให้สภามีอำนาจการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร และกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าที่กำหนดไว้เดิม โดยมีความรู้ขั้นต่ำระดับ ม.3 มีความเห็นอยู่สามระดับ มัธยมต้น มัธยมปลาย และระดับปริญญาตรี เท่าๆกัน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มสัมภาษณ์

มีข้อเสนอแนะจาก นายเสวก ผิวละออ ประธานสภาเทศบาลตำบลสีมามงคลกล่าวว่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสมาชิกสภาเทศบาลควรที่จะมี “กำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำระดับชั้น ม.3 และมีข้อบังคับให้สมาชิกสภาเทศบาลต้องเข้ารับการอบรม สัมมนา ที่ทางภาครัฐจัดขึ้น”

5.4 เทศบาลตำบลหมูสี มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลตามลำดับ ดังนี้

ลำดับหนึ่ง คือ กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าเดิม โดยมีความเห็นว่า ควรมีความรู้ขั้นต่ำระดับ ชั้นมัธยมปลาย หรือ ปริญญาตรี

ลำดับสอง คือ ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ

ลำดับสาม คือ ให้สภาเทศบาลมีอำนาจอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มสัมภาษณ์

นายไพโรจน์ สุคนธสาคร ปลัดเทศบาลและเลขานุการสภาเทศบาลกล่าวว่า วิธีที่จะทำให้ประสิทธิภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเพิ่มขึ้น คือ “ควรมีการให้ความรู้ และปลูกจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเองให้มากขึ้น”

5.5 เทศบาลตำบลวังไทร มีกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลทุกตัวอย่างมีความเห็นว่าวิธีที่จะเพิ่มประสิทธิภาพสมาชิกสภาเทศบาลต้องมีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ

ตอนที่ 6. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่รวบรวมได้จากเทศบาลทั้ง 5 แห่ง

6.1 เปรียบเทียบการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร

เทศบาล	ลักษณะการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล
1. เทศบาลเมืองปากช่อง	- ไม่มีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาฯ - มีการประชุมนอกรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนประชุมสภาฯ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เทศบาล	ลักษณะการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล
2. เทศบาลตำบลกลางดง	- มีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาน้อย - ไม่มีการประมนอกรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนประชุมสภาฯ
3. เทศบาลตำบลสีมามงคล	- มีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาน้อย - มีการประมนอกรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนประชุมสภาฯ
4. เทศบาลตำบลหมูสี	- มีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาฯมาก - มีการประมนอกรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนประชุมสภาฯ
5. เทศบาลตำบลวังไทร	- มีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาน้อย - ไม่มีการประมนอกรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนประชุมสภาฯ

จากตารางที่ 4.1 พบข้อมูลและสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

6.1.1 มีการประมนอกรอบและมีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาเทศบาลมาก

สภาเทศบาลที่มีการแสดงบทบาทในการตรวจสอบในที่ประชุมสภาเทศบาลมาก และมีการประมนอกรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนมีการประชุมสภาเทศบาล จำนวน 1 แห่ง คือเทศบาลตำบลหมูสี เมื่อสำรวจจากเอกสารบันทึกข่าขานการประมนสภาเทศบาล พบว่า หลังจากทีพบความแตกแยกกันภายในกลุ่มการเมืองเดียวกัน เป็นเหตุทำให้สมาชิกสภาเทศบาลส่วนหนึ่งได้แสดงบทบาทในการอภิปราย ตั้งกระทู้ถาม ขอแปรญัตติร่างเทศบัญญัติงบประมาณและงคออกเสียงและแสดงความไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจการบริหารงานของฝ่ายบริหารลักษณะเช่นนี้สามารถวิเคราะห์ว่า สมาชิกสภาเทศบาลที่แยกตัวออกจากกลุ่มการเมืองที่ตนสังกัดอยู่ หรือสังกัดคนละคนละกลุ่มการเมือง มีผลต่อการแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ถึงแม้จะมีการประมนอกรอบเพื่อหาข้อตกลงก่อนที่จะมีการประชุมสภาเทศบาลก็ตาม

6.1.2 มีการประชุมรอบและมีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาเทศบาลน้อย

สภาเทศบาลที่มีการแสดงบทบาทในการตรวจสอบในที่ประชุมสภาเทศบาลน้อย และมีการประชุมรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนการประชุมสภาเทศบาล จำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลสีมามงคล จากการสำรวจเอกสารรายงานการประชุมสภาเทศบาล และทำให้สัมพันธภาพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า การที่สมาชิกสภาเทศบาลมีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาเทศบาลน้อย มีสาเหตุจากการทำการตกลงและทำความเข้าใจกันมาก่อนที่ประชุมสภาเทศบาล ลักษณะนี้สามารถวิเคราะห์ว่า การที่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหาร มีผลทำให้สมาชิกสภาเทศบาลแสดงบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในที่ประชุมสภาเทศบาลน้อย เพราะด้วยสาเหตุที่สามารถพูดคุยกันก่อนการประชุมสภาเทศบาล และสมาชิกสภาเทศบาลมีความเกรงใจต่อนายกเทศมนตรีซึ่งมีตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองของตนเอง จึงแสดงบทบาทในการตรวจสอบฝ่ายบริหารในที่ประชุมสภาเทศบาลน้อย

6.1.3 มีการประชุมรอบและไม่มีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาเทศบาลเลย

สภาเทศบาลที่ไม่แสดงบทบาทในการตรวจสอบในที่ประชุมสภาเทศบาลเลย และมีการประชุมรอบร่วมกับฝ่ายบริหาร คือ เทศบาลเมืองปากช่อง ซึ่งสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหาร ลักษณะนี้สามารถวิเคราะห์ว่า การเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหาร และมีการประชุมพูดคุยทำความเข้าใจและการตกลงกันก่อนการประชุมสภาเทศบาล รวมทั้งการที่นายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองทำให้เกิดมีอิทธิพลครอบงำความคิดและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล มีผลทำให้สมาชิกสภาเทศบาลไม่แสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารในที่ประชุมสภาเทศบาล

6.1.4 ไม่มีการประชุมรอบและมีการแสดงบทบาทในที่ประชุมสภาเทศบาล

น้อย สมาชิกสภาเทศบาลมีการแสดงบทบาทในการตรวจสอบในที่ประชุมสภาเทศบาลน้อย และไม่มีการประชุมรอบร่วมกับฝ่ายบริหารก่อนการประชุมสภาเทศบาล จำนวน 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลกลางดงและเทศบาลตำบลวังไทร สำหรับเทศบาลตำบลกลางดงมีสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นคนละกลุ่มการเมืองกับนายกเทศมนตรีจำนวน 1 คน จากการสำรวจเอกสารบันทึกรายงานการประชุม ไม่พบว่าสมาชิกสภาเทศบาลผู้นี้ได้แสดงบทบาทใดๆ ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารและยังให้ความเห็นชอบในญัตติขอความเห็นชอบของฝ่ายบริหารที่เสนอต่อที่ประชุมสภาเทศบาลทุกครั้ง ลักษณะนี้สามารถวิเคราะห์ว่า การที่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหารทั้งหมด หรืออาจจะมีสมาชิกสภาเทศบาลที่อยู่ต่างสังกัดกลุ่มการเมืองกับฝ่ายบริหารจำนวนน้อย

เกินไป ทำให้สมาชิกสภาเทศบาลแสดงบทบาทในการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหารน้อย ถึงแม้จะไม่มีการทำการตกลงหรือทำความเข้าใจกันก่อนที่จะมีการประชุมสภาเทศบาลก็ตาม ด้วยเหตุเพราะนายกเทศมนตรีมีอิทธิพลที่จะครอบงำความคิดและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล รวมทั้งสมาชิกสภาเทศบาลยังหวังพึ่งบารมีของนายกเทศมนตรีเพื่อที่จะให้ได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาอีกในครั้งต่อไป

สรุปจากการวิเคราะห์ข้างต้น การที่ทำให้สมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องแสดงบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารในที่ประชุมสภาเทศบาลน้อยหรือไม่มีการแสดงบทบาทเลย เนื่องจากสาเหตุดังนี้

หนึ่ง การร่วมเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหาร โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง

สอง มีการประชุมนอกรอบหรือพูดคุยตกลงทำความเข้าใจกันก่อนที่จะประชุมสภาเทศบาล

สาม การที่นายกเทศมนตรีมีอิทธิพลครอบงำความคิดสมาชิกสภาเทศบาล ถึงแม้จะมีสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นบุคคลต่างกลุ่มการเมืองกับนายกเทศมนตรีก็ตาม แต่จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลเช่นนี้มีน้อยเกินไป จึงไม่กล้าจะแสดงบทบาทและมีความเห็นคล้อยตามฝ่ายบริหารไปด้วย

สี่ สมาชิกสภาเทศบาลยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ว่าตนเองมีหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเทศบาล แต่กลับคิดว่าการที่ตนเองเป็นกลุ่มการเมืองฝ่ายเดียวกับผู้บริหารแล้วจะเป็นผู้บริหารไปด้วย จึงทำงานเพื่อสนับสนุนนายกเทศมนตรีในทุกเรื่องแม้บางเรื่องจะเป็นเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์กับประชาชน หรือไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนก็ตาม

6.2 เปรียบเทียบวิธีการที่ใช้ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในแต่ละเทศบาล

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบวิธีการที่สมาชิกสภาเทศบาลใช้ตรวจสอบฝ่ายบริหารในเขตอำเภอปากช่อง

เทศบาล	วิธีที่ใช้ตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร
1. เทศบาลเมืองปากช่อง	- ใช้วิธีซักถามฝ่ายบริหารในการประชุมนอกรอบ - การเข้าตรวจสอบกิจการที่ฝ่ายบริหารดำเนินการ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

เทศบาล	วิธีที่ใช้ตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร
2 เทศบาลตำบลกลางดง	- อภิปราย ตั้งกระทู้ถาม ในที่ประชุมสภาฯ - การเข้าตรวจสอบกิจการที่ฝ่ายบริหารดำเนินการ - ตรวจสอบผลสำเร็จตามนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยการรับฟังนายกเทศมนตรีแถลงผลงาน (ไม่มีสมาชิกสภาฯขออภิปราย)
3.เทศบาลตำบลสีมามงคล	- อภิปราย ตั้งกระทู้ถาม ในที่ประชุมสภาฯ - ใช้วิธีซักถามฝ่ายบริหารในการประชุมนอกรอบ - การเข้าตรวจสอบกิจการที่ฝ่ายบริหารดำเนินการ - ตรวจสอบผลสำเร็จตามนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยการรับฟังนายกเทศมนตรีแถลงผลงาน (ไม่มีสมาชิกสภาฯขออภิปราย)
4. เทศบาลตำบลหมูสี	- อภิปราย ตั้งกระทู้ถาม ในที่ประชุมสภาฯ - ใช้วิธีซักถามฝ่ายบริหารในการประชุมนอกรอบ - การเข้าตรวจสอบกิจการที่ฝ่ายบริหารดำเนินการ - ตรวจสอบผลสำเร็จตามนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยการรับฟังนายกเทศมนตรีแถลงผลงาน (ไม่มีสมาชิกสภาฯขออภิปราย)
5. เทศบาลตำบลวังไทร	- อภิปราย ตั้งกระทู้ถาม ในที่ประชุมสภาฯ - การเข้าตรวจสอบกิจการที่ฝ่ายบริหารดำเนินการ - ตรวจสอบผลสำเร็จตามนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยการรับฟังนายกเทศมนตรีแถลงผลงาน (ไม่มีสมาชิกสภาฯขออภิปราย)

จากตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบวิธีที่สมาชิกสภาเทศบาลใช้ในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารซึ่งสามารถวิเคราะห์ว่าการตรวจสอบของสมาชิกสภาเทศบาลมี 2 ลักษณะคือ การ

ตรวจสอบในที่ประชุมสภาเทศบาล และการตรวจสอบนอกที่ประชุมสภาเทศบาลซึ่งอธิบายวิธีการตรวจสอบ ลักษณะดังกล่าวได้ดังนี้

6.2.1 การตรวจสอบในที่ประชุมสภาเทศบาล ซึ่งเป็นการตรวจสอบที่

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ได้กำหนดไว้ จากการสำรวจข้อมูลจากเอกสารบันทึกรายงานการประชุมสภาเทศบาล พบว่ามีการใช้วิธีตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารที่บทบัญญัติของกฎหมายกำหนด ดังนี้

1) การอภิปรายญัตติที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นต่อที่ประชุมสภาเทศบาล พบว่ามีสมาชิกสภาเทศบาลซักถามฝ่ายบริหารเพื่อความเข้าใจในข้อสงสัย ซึ่งมีสมาชิกสภาเทศบาลที่ใช้วิธีนี้เล็กน้อยจำนวน 3 แห่งคือ เทศบาลตำบลกลางดง เทศบาลตำบลสีมามงคล และเทศบาลตำบลวังไทร มีสมาชิกสภาเทศบาลที่มีการอภิปรายญัตติของฝ่ายบริหารบ่อยๆเพียง 1 แห่งคือเทศบาลตำบลหมูสี

2) การตั้งกระทู้ถาม ในการตั้งกระทู้ถามเพื่อให้ฝ่ายบริหารได้ตอบปัญหาตามข้อสงสัยหรือข้อเรียกร้องของประชาชนที่สมาชิกสภาเทศบาลได้รับข้อเรียกร้องมา การตั้งกระทู้ถามนี้สมาชิกสภาเทศบาลใช้ด้วยกันสองแบบ คือ การตั้งกระทู้ถามด้วยวาจากลางที่ประชุมสภาเทศบาลซึ่งพบบ่อยที่สุด และการตั้งกระทู้ถามโดยการยื่นหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาเทศบาลเพื่อนำเป็นวาระการประชุมซึ่งพบไม่มากนัก กระทู้ถามส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอขอเรียกร้องเพื่อให้ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาพื้นที่ในเขตเลือกตั้งของตนเอง

3) การเข้ารับฟังการแสดงผลงานประจำปีของฝ่ายบริหาร ด้วยฝ่ายบริหารจะต้องมีการแถลงให้ที่ประชุมรับทราบทุกปีเมื่อสิ้นปีงบประมาณตามที่กฎหมายกำหนด ในการรับฟังนี้ไม่พบว่ามีกรอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นจากสมาชิกสภาเทศบาล เป็นเพียงเข้ารับฟังและรับทราบเท่านั้น สำหรับเทศบาลเมืองปากช่องเนื่องจากขณะที่ทำการเก็บข้อมูลยังไม่มีผลการแสดงผลงานเพราะเนื่องจากเพิ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามายังไม่ถึงปีงบประมาณ แต่จากการสัมภาษณ์ ก็พบว่ามึลักษณะเช่นเดียวกัน

บทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิทำได้เพื่อเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร โดยใช้ที่ประชุมสภาเทศบาล แต่ไม่พบว่ามีกรใช้เลยในเทศบาลทุกแห่งในเขตอำเภอปากช่องคือ การเสนอร่างเทศบัญญัติ และการเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป

6.2.2 การตรวจสอบนอกที่ประชุมสภาเทศบาล การตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารนอกที่ประชุมสภาเทศบาล ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้สมาชิกสภาเทศบาลกระทำแต่ก็

เป็นบทบาทอีกลักษณะหนึ่งที่จำเป็น เพราะเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างสมาชิกสภาเทศบาลกับฝ่ายบริหารเทศบาล ซึ่งสามารถวิเคราะห์บทบาทลักษณะนี้ได้คือ

1) การเข้าตรวจสอบกิจการที่ฝ่ายบริหารดำเนินการอยู่ คือการที่สมาชิกเข้าไปดูในงานที่ฝ่ายบริหารได้จัดสรรงบประมาณและกำลังดำเนินงานอยู่ ส่วนใหญ่จะเข้าไปดูในเรื่องการก่อสร้างสาธารณูปโภค เช่น การก่อสร้างอาคาร ถนน ท่อระบายน้ำ และอื่นๆ ซึ่งพบว่า มีสมาชิกสภาเทศบาลทุกแห่งในเขตอำเภอปากช่องใช้วิธีนี้ เพราะเป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ในการอภิปรายหรือการตั้งกระทู้ถาม และส่วนหนึ่งเป็นการกดดันให้ฝ่ายบริหารต้องมีความระมัดระวังหรือเข้มงวดในงานที่ดำเนินการอยู่เป็นไปตามกำหนด นอกจากนี้การเข้าไปตรวจสอบลักษณะนี้ยังเป็นส่วนที่จะสร้างความนิยมนให้กับประชาชนที่พบเห็นและพูดคุยกันไป ถึงความเอาใจใส่ในหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลผู้นั้น

2) การจัดให้มีการประชุมรอบร่วมนกันระหว่างสมาชิกสภาเทศบาลและฝ่ายบริหาร การประชุมลักษณะนี้จัดให้มีขึ้นเพื่อที่จะหาข้อตกลงหรือพูดคุยปัญหาต่างๆ ก่อนที่จะมีการประชุมสภาเทศบาล ซึ่งมีผลดีคือทำให้การประชุมสภาเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและรวดเร็ว ทำให้สมาชิกสภาเทศบาลพูดคุยได้อิสระในทุกเรื่อง และมีผลเสียเนื่องจากการประชุมนี้ไม่มีลักษณะเป็นทางการซึ่งอาจมีการตกลงผลประโยชน์อันมิชอบ หรือไม่มีความเป็นธรรมกับประชาชน เนื่องจากไม่มีการบันทึกการประชุมเป็นเพียงการตกลงกันด้วยวาจาจากทั้งสองฝ่าย

6.3 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลในแต่ละเทศบาล

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่อง

เทศบาล	ปัญหาและอุปสรรค (เรียงตามลำดับความคิดเห็นของกลุ่มสัมภาษณ์)
1. เทศบาลเมืองปากช่อง	1. ปัญหาด้านกฎหมายที่ให้อำนาจกับสมาชิกสภาเทศบาลน้อยเกินไป 2. ปัญหาการขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล 3. ปัญหาการมีอิทธิพลครอบงำสมาชิกสภาเทศบาล

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

เทศบาล	ปัญหาและอุปสรรค (เรียงตามลำดับความคิดเห็นของกลุ่มสัมภาษณ์)
	4. ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทน ประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล
2. เทศบาลตำบลกลางดง	1. ปัญหาการมีอิทธิพลครอบงำสมาชิกสภาเทศบาล และ ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทน ประชาชน ของสมาชิกสภาเทศบาล (เท่าๆกัน) 2. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ สมาชิกสภาเทศบาล, ปัญหาด้านกฎหมายที่ให้อำนาจ สมาชิกสภาเทศบาลน้อยเกินไป และปัญหาสมาชิกสภา เทศบาลเสียงข้างมากเป็นกลุ่มเดียวกับฝ่ายบริหาร เดียวกัน (เท่าๆกัน)
3. เทศบาลตำบลสีมามงคล	1. ปัญหาการขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิก สภาเทศบาล 2. ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทน ประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล และปัญหาด้าน กฎหมายที่ให้อำนาจกับสมาชิกสภาเทศบาลน้อยเกินไป 3. ปัญหาการมีอิทธิพลของฝ่ายบริหารที่ครอบงำสมาชิก สภาฯ
4. เทศบาลตำบลหมูสี	1. ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือความเป็นตัวแทน ประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล 2. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกสภาเทศบาล 3. ปัญหาด้านกฎหมายที่ให้อำนาจในการตรวจสอบกับ สมาชิกสภาเทศบาลน้อยเกินไป 4. ปัญหาการมีอิทธิพลของฝ่ายบริหารที่ครอบงำสมาชิก สภาเทศบาลในการแสดงบทบาทหน้าที่

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

เทศบาล	ปัญหาและอุปสรรค (เรียงตามลำดับความคิดเห็นของกลุ่มสัมภาษณ์)
5. เทศบาลตำบลวังไทร	1. ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทน ประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล

จากตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบปัญหาอุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างพบว่าแต่ละเทศบาลจะมีปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกัน เพียงแต่อันดับของปัญหาจะแตกต่างกันไปตามบริบทของเทศบาลแต่ละแห่ง แต่เมื่อหากมองในภาพรวมจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร มีดังนี้

6.3.1 ปัญหาขาดการมีภาวะผู้นำหรือขาดความเป็นตัวแทนประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล ด้วยสภาพเทศบาลในเขตอำเภอปากช่อง ส่วนใหญ่แล้วจะมีสภาพที่เป็นชนบท ดังนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นยังมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าเป็นส่วนใหญ่ และเป็นส่วนน้อยที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม การตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลจึงไม่ได้พิจารณาถึงความมีภาวะผู้นำหรือการเป็นตัวแทนของประชาชนเอง โดยประชาชนจะตัดสินใจเลือกออกเสียงลงคะแนนให้กับผู้สมัครที่เป็นญาติหรือมีความรู้จักคุ้นเคย และหากมีผู้สมัครที่มีคุณภาพมีความเพียบพร้อมแต่สมัครในนามผู้สมัครอิสระมักจะไม่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อสภาพความเป็นจริงเป็นเช่นนี้จึงทำให้หัวหน้ากลุ่มการเมืองเลือกคนที่มีความรู้มากหรือคนรู้จักมากเข้าร่วมกลุ่มการเมือง โดยไม่พิจารณาในเรื่องคุณภาพของตัวสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม รวมทั้งตัวหัวหน้ากลุ่มการเมืองเองก็เกรงว่าหากคัดเลือกคนที่มีภาวะผู้นำสูงเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มแล้วบุคคลผู้นั้นอาจจะเป็นคู่แข่งของตนในสมัยต่อไป จึงเป็นเหตุให้มิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่ขาดภาวะผู้นำและขาดความเป็นตัวแทนของประชาชนจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุให้สมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องส่วนใหญ่ขาดความมีภาวะผู้นำและขาดความเป็นตัวแทนประชาชน

6.3.2 ปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองของสมาชิกสภาเทศบาล ข้อนี้เป็นปัญหาที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับข้อแรกอย่างแยกไม่ออก เพราะบุคคลที่ขาด

ภาวะผู้นำและการเป็นตัวแทนประชาชนมักจะขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะเชื่อและปฏิบัติหน้าที่เพื่อทำให้ผู้บริหารพอใจในตนเอง โดยการทำตัวนิ่งเฉยไม่ค่อยตรวจสอบ การใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร โดยหวังว่าจะได้รับการสนับสนุนให้ลงสมัครในกลุ่มการเมืองของผู้บริหารคนเดิม รวมทั้งบุคคลที่มีลักษณะแบบนี้จะเป็นบุคคลที่ไม่ยอมที่จะพัฒนาหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากที่ผู้วิจัยเองได้มีโอกาสสัมผัสกับสมาชิกสภาเทศบาลหลายๆคนที่ได้รับเลือกตั้งมาหลายสมัย ส่วนใหญ่จะไม่มีความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายท้องถิ่น แม้แต่เรื่องระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาลซึ่งตนต้องมีหน้าที่เข้าร่วมประชุมเป็นประจำ

6.3.3 ปัญหาด้านกฎหมายซึ่งให้อำนาจในการตรวจสอบกับสมาชิกสภาเทศบาล

น้อยเกินไป เนื่องจากกฎหมายต้องการให้มีผู้บริหารท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งสามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีเอกภาพ จึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง มีการแยกอำนาจออกจากฝ่ายนิติบัญญัติอย่างเด็ดขาด เป็นเหตุให้นายกเทศมนตรีจำเป็นต้องพึ่งพาเสียงสนับสนุนในสภาเทศบาล และหากมีการติวของสภาเทศบาลโดยไม่ผ่านร่างเทศบัญญัติที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นชอบจากสภาเทศบาล ยังมีขั้นตอนการตั้งคณะกรรมการร่วมของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อแก้ไขร่างเทศบัญญัตินั้น เมื่อผ่านกระบวนการนี้แล้วหากสภาเทศบาลยังมีมติไม่เห็นชอบแล้ว จะมีผลต่อการดำรงสภาพของสภาเทศบาลคือผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งยุบสภาเทศบาลนั้น โดยที่ฝ่ายบริหารยังคงดำรงสภาพเดิมอยู่ไม่ต้องหมดสภาพไปด้วย นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจสมาชิกสภาเทศบาลขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้นายกเทศมนตรีได้ชี้แจงและตอบหวัข้ออภิปรายโดยไม่มีการลงมติ ซึ่งไม่มีผลต่อการดำรงสภาพของนายกเทศมนตรีเช่นกัน เมื่อกฎหมายเพิ่มอำนาจและให้ความสำคัญต่อการดำรงสภาพในตำแหน่งนายกเทศมนตรีอย่างมาก แต่ไม่มีการเพิ่มอำนาจใดๆให้กับฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายสภาเทศบาลเลย จึงเป็นเหตุให้สมาชิกสภาเทศบาลขาดอำนาจในการถ่วงดุลกับฝ่ายบริหาร

6.3.4 ปัญหาการมีอิทธิพลของฝ่ายบริหารที่ครอบงำสภาเทศบาล

เป็นจริงของสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่อง นายกเทศมนตรีของเทศบาลทุกแห่งเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล ดังนั้นนายกเทศมนตรีจึงเป็นบุคคลที่สมาชิกสภาต้องให้ความเคารพและไม่ทำตัวเป็นปฏิปักษ์ และยอมรับการครอบงำอำนาจของนายกเทศมนตรี ซึ่งปัญหานี้สืบเนื่องมาจากปัญหาทั้งสามที่กล่าวมาข้างต้น

สรุปปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้ อำนาจของฝ่ายบริหารเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ ได้แก่ หนึ่ง เกิดจากตัวสมาชิกสภาเทศบาลเองคือ

การขาดภาวะผู้นำและการขาดความเป็นตัวแทนประชาชนของสมาชิกสภาเทศบาล และการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองของสมาชิกสภาเทศบาล สอง เกิดจากกฎหมายให้อำนาจการตรวจสอบกับสมาชิกสภาน้อยเกินไป และสาม เกิดจากการที่นายกเทศมนตรีมีอำนาจครอบงำสมาชิกสภาเทศบาล

6.4 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารในเขตอำเภอปากช่อง

เทศบาล	ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพสมาชิกสภาเทศบาลตามลำดับความเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์
1. เทศบาลเมืองปากช่อง	1. ให้สภามีอำนาจการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร และให้มีการอบรมและประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ 2. กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าที่กำหนดไว้เดิม โดยควรมีความรู้ขั้นต่ำนระดับ มัธยมศึกษาปลาย
2. เทศบาลตำบลกลางดง	1. ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ 2. การให้อำนาจการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร และกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าที่กำหนดไว้เดิม มีความเห็นว่าจะมีความรู้ระดับมัธยมศึกษา
3. เทศบาลตำบลสีมามงคล	1. ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ 2. ให้สภามีอำนาจการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร และกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าที่กำหนดไว้เดิม โดยมีความรู้ขั้นต่ำนระดับ มีความเห็นอยู่สามระดับ มัธยมศึกษาต้น มัธยมศึกษาปลาย และระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เทศบาล	ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพสมาชิกสภาเทศบาล ตามลำดับความเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์
4. เทศบาลตำบลหมูสี	- กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าเดิม โดยมีความเห็นว่า ควรมีความรู้ขั้นต่ำระดับ ชั้นมัธยมปลาย หรือ ปริญญาตรี - ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ - ให้สภาเทศบาลมีอำนาจอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร
5. เทศบาลตำบลวังไทร	ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ

จากตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่อง จากข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างสามารถวิเคราะห์โดยรวมว่า การที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของสมาชิกสภาเทศบาลด้วยวิธีดังนี้

6.4.1 ให้มีการอบรมและมีการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท

หน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลบ่อยๆ วิธีนี้จะสามารถแก้ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล และวิธีการประเมินความรู้ความเข้าใจจะเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกสภาเทศบาลมีความตื่นตัวที่จะพัฒนาตัวเองตลอดเวลา เมื่อเกิดการเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่บ่อยๆ ก็จะสามารถทำให้สมาชิกสภาเทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงความคิดมุมมอง และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น มีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นใจในตนเองและสามารถสร้างภาวะผู้นำให้เกิดแก่ผู้อบรมซึ่งสามารถแก้ปัญหาการขาดภาวะผู้นำและการขาดความเป็นตัวแทนของประชาชนไปพร้อมกันด้วย

6.4.2 กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าเดิมที่เป็นอยู่ตาม

กฎหมายในปัจจุบัน ด้วยปัจจุบันไม่มีกฎหมายข้อใดกำหนดว่าผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลต้องมีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำใด จึงมีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จบในระดับประถมศึกษาชั้นที่ 4 แต่ด้วยอาศัยการมี

ญาติและพรรคพวกมากได้รับการเลือกตั้งเข้ามา และบุคคลในจำนวนนี้ยังไม่พยายามที่ศึกษาเพิ่มเติมในความรู้ต่างๆอีก จึงเป็นผลให้สมาชิกสภาเทศบาลที่มีอยู่ในปัจจุบันขาดประสิทธิภาพในการแสดงบทบาทของตนเอง จากการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการกำหนดวุฒิการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลไว้หลายระดับดังนี้

1) *ระดับมัธยมต้นหรือเทียบเท่า* วุฒิการศึกษาในระดับนี้มีประชาชนเรียนจบจำนวนมากในสังคมปัจจุบัน และเป็นระดับที่สามารถพอที่จะเข้าใจภาษาอังกฤษซึ่งมีความจำเป็นในปัจจุบัน จึงถือว่ามีความเหมาะสมเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้คนจำนวนมากได้มีสิทธิเข้าสู่ระบบการเมืองท้องถิ่น

2) *ระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่า* เป็นวุฒิการศึกษาที่มีประชาชนเรียนจบจำนวนมากพอสมควร และเป็นระดับที่สามารถพัฒนาให้สูงกว่าเดิมได้ รวมทั้งบางคนที่มีการศึกษาด้านสายอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับงานที่เทศบาลมีหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านช่าง ด้านการบัญชี นับว่ามีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง แต่จะเป็นข้อกำหนดที่กระทบต่อสิทธิและโอกาสของประชาชนที่มีความรู้ในระดับต่ำกว่านี้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรกำหนดให้มีวุฒิการศึกษาระดับนี้มากที่สุด

3) *ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า* เป็นระดับการศึกษาที่ประชาชนจบระดับนี้ยังมีจำนวนน้อยโดยเฉพาะในต่างจังหวัด มีความเหมาะสมมากสำหรับการพัฒนาท้องถิ่น แต่ด้วยจำนวนประชาชนที่จบในระดับปริญญาตรียังน้อย หากกำหนดให้มีความรู้ขั้นต่ำในระดับนี้จะทำให้ประชาชนจำนวนมาก ไม่ได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร

6.4.3 ให้สภาเทศบาลมีอำนาจเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร สำหรับอำนาจการอภิปรายอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารเป็นมาตรการที่ถือว่ารุนแรงที่สุดของการตรวจสอบโดยสมาชิกสภาซึ่งยังไม่มีในรูปแบบการปกครองท้องถิ่น และยังไม่มีความเหมาะสมที่จะใช้การตรวจสอบด้วยวิธีการนี้ เพราะด้วยวุฒิภาวะของผู้ที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลในปัจจุบันยังไม่สูงพอที่จะใช้อำนาจนี้ และจากที่กฎหมายได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจึงอาจทำให้นายกเทศมนตรีมีเสียงข้างน้อยในสภาเทศบาลได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการออกเสียงไม่ไว้วางใจทำให้นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งได้โดยง่าย เป็นเหตุให้ดุลอำนาจในการบริหารเสียไป นอกจากนี้จะเป็นช่องทางให้ สมาชิกสภาเทศบาลดั่งแเงหรือดั่งข้อเรียกร้องต่างๆที่ไม่เป็นธรรมได้ง่าย และทำให้นายกเทศมนตรีต้องคอยกังวลอยู่กับปัญหาการเล่นเกมส์การเมืองจนทำให้การบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นเสียไป

ตอนที่ 7. สรุปการวิเคราะห์บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมสรุปสาระสำคัญได้คือ เทศบาลในเขตอำเภอปากช่องมีสมาชิกสภาเทศบาลเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกับฝ่ายบริหารเกือบทั้งหมด จึงทำให้เสียงส่วนใหญ่ในสภาเทศบาลเป็นฝ่ายเดียวกับผู้บริหาร จากการที่ทั้งสองฝ่ายซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกันเป็นกลุ่มเดียวกันจึงทำให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจที่ค่อนข้างน้อย หรืออาจไม่มีการตรวจสอบเลยหากพิจารณาจากการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลในการประชุมสภาเทศบาล ซึ่งบางเทศบาลอาจมีการประชุมนอกรอบระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายสมาชิกสภาเทศบาล ที่เป็นผลให้มีการแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจในสภาเทศบาลน้อยหรือไม่มีการบทบาทเลย

7.1 สาเหตุ ที่ทำให้สมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องแสดงบทบาทหรือทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารน้อย สืบเนื่องมาจากสาเหตุสามประการคือ

ประการที่หนึ่ง เกิดจากตัวสมาชิกสภาเทศบาลเองที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และการขาดภาวะผู้นำและการเป็นตัวแทนของประชาชน จึงเป็นเหตุให้สมาชิกสภาเหล่านี้ไม่ทำหน้าที่ของตนเองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มอบอำนาจในการตรวจสอบให้ แต่กลับเป็นการทำหน้าที่เพื่อที่จะรักษาความนิยมให้กับกลุ่มการเมืองของตนเอง

ประการที่สอง เกิดจากกฎหมายที่ต้องการสร้างควมมีเอกภาพและความเข้มแข็งให้กับผู้บริหารท้องถิ่น จึงกำหนดให้มีการเลือกนายกเทศมนตรีโดยตรงจากประชาชน ซึ่งเป็นผลให้นายกเทศมนตรีไม่ต้องพึ่งพาเสียงสนับสนุนในสภาเทศบาลเพื่อดำรงสภาพการเป็นฝ่ายบริหาร ในขณะที่หากฝ่ายสภาเทศบาลติรวนหรือยื่นกรานที่จะไม่เห็นชอบในร่างเทศบัญญัติงบประมาณที่ฝ่ายบริหารเสนอขอความเห็นชอบจนถึงที่สุดแล้วกลับมีกระบวนการที่จะให้มีการยุบสภาเทศบาลเพื่อมีการเลือกตั้งใหม่โดยที่ฝ่ายบริหารยังคงดำรงสภาพของตนอยู่ได้

ประการที่สาม เกิดจากการที่นายกเทศมนตรีมีอำนาจครอบงำสภาเทศบาลเพราะเนื่องจากนายกเทศมนตรีมีฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล จึงสามารถที่จะควบคุมมิให้สมาชิกสภาเทศบาลได้แสดงบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจของตนเองได้ อีกทั้งสมาชิกสภาเทศบาลยังหวังพึ่งชื่อเสียงและบารมีของนายกเทศมนตรีเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีกในครั้งต่อไป จึงไม่กล้าที่จะแสดงบทบาทการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารเพราะเกรงว่าจะไม่ได้สมัครรับเลือกตั้งในกลุ่มการเมืองเดิมอีก หากทำสิ่งใดทำให้ไม่เป็นที่พอใจนายกเทศมนตรี

7.2 วิธีการแก้ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้สมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอปากช่องมีสำนึก และกล้าที่จะแสดงบทบาทหรือทำหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพตามข้อเสนอของกลุ่มตัวอย่าง คือ

ข้อหนึ่ง การสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล โดย กำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลต้องมีการอบรมในเรื่องบทบาทหน้าที่ และมีการประเมินความรู้ความ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลด้วย

ข้อสอง กำหนดวุฒิการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลให้สูงขึ้น ซึ่งจากเดิมไม่มีข้อกำหนดในเรื่องการมีวุฒิการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเลย ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วความเหมาะสมในเรื่องวุฒิการศึกษานี้ควรอยู่ในระดับมัธยมต้น หรือ ม.3 เพราะ จะมีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนที่สนใจจะสมัครรับเลือกตั้งน้อยที่สุด และเป็นระดับที่ สามารถพัฒนาความรู้เพิ่มขึ้นได้ง่าย

ข้อสาม กำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลมีอำนาจในการอภิปรายและลงมติไม่ ไว้วางใจฝ่ายบริหารได้ ซึ่งพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันแล้วยังไม่มีความเหมาะสม เพราะเนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลที่มีอยู่ยังมีวุฒิภาวะไม่สูงพอ

ข้อสี่ การลดการพึ่งพิงชื่อเสียงและบารมีของหัวหน้ากลุ่มการเมืองและ ไม่ควรมีการ ให้ความสำคัญในการรวมเป็นกลุ่มการเมืองในการสมัครรับเลือกตั้งการเข้ามาเป็นนักการเมือง ท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายสภา ทุกคนควรมีอิสระในการทำหน้าที่และมีความสำนึก ต่อความเป็นตัวแทนของประชาชน

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปว่า บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบอำนาจฝ่าย บริหาร ในเขตอำเภอปากช่องนั้นมีค่อนข้างน้อย ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ ของตนเอง, การขาดภาวะความเป็นผู้นำและการเป็นตัวแทนประชาชน, กฎหมายให้อำนาจและ ความเข้มแข็งกับนายกเทศมนตรีโดยไม่ต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากสภาเทศบาล, การมีอิทธิพล ครอบงำของนายกเทศมนตรีที่มีฐานะหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล, การพึ่งพิง ชื่อเสียงและบารมีของหัวหน้ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล และการให้ความสำคัญกับการ รวมตัวเป็นกลุ่มการเมือง